

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring « Oud Wachtebeke »

13de jaargang

1ste Kwartaal 1986

DE PETROLEUMBOER VAN WACHTEBEKE

Louis de Caluwé alias Loui Loete, zie blz. 9-11.

Elk auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijk uitgever :

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9070 Wachtebeke.

Dierbare Heemvrienden,

Dankbaar om Uw trouw lidmaatschap van onze Heemkring, wens ik U allen een voorspoedig en gelukkig Nieuwjaar in de overtuiging dat wij U ook dit jaar weer veel lezenswaardig proza kunnen bieden dankzij de onverdroten ijver van onze schrijvelaars.

Meteen gaat ons 3-maandelijks blad zijn 13de jaargang in ; een gevaarlijk getal, als wij ons laten leiden door de halucinante spookverhalen waarmee Guy Hoebeke ons in het verleden heeft vergast. Te diep wil ik daar niet op ingaan, temeer omdat dit blaadje resoluut de moderne computerweg opgaat. Inderdaad, onze liefvallige typiste heeft beslag kunnen leggen op een computer-schrijfmachine. Indien U, naast de vele lezenswaardige teksten, ook nog oog hebt voor het algemene uitzicht en lay-out zult U merken dat de bladspiegel nu het neusje van de zalm wordt ; met rechte kantlijn links en rechts, theoretisch foutloos enz...

Ter gelegenheid van dit nieuwe jaar wil ik, namens de ganze bestuursploeg, de vele leden danken die een extra steunbijdrage betaald hebben bij het lidgeld. Van zeer velen mochten wij aldus waardering ontvangen voor hetgene onze Kring hen jaarlijks biedt. Waar onze budgetprognose een kantjeboord, of licht verlies, voorspelde, hebben wij dankzij deze extra-bijdragen onze Heemkundige Kring financieel gezond kunnen houden. Wij hopen dat U ook dit jaar onze ophalers gul zult gedenken ; temeer omdat wij dit jaar vermoedelijk met een gigantisch dik jaarboek zullen uitkomen. Onder-voorzitter Paul Hesters heeft zich de laatste jaren verdiept in de klompenmakerij waar hij familiale bindingen mee had. Zijn opzoekingswerk resulteert in een sterk gedocumenteerd dik boek waarvan onze schatbewaarder bijna de stuipen krijgt.

Ik, die reeds een blik mocht werpen op het proefwerk, krijg de stuipen niet maar hunker ernaar en groet U

DE VOORZITTER

CESAR DAVID

CARTOGRAFISCH WACHTEBEKE ANNO 1830

Bij diverse opzoekingen aangaande de geschiedenis van onze gemeente ontdekten wij een landkaart anno 1830 welke gebruikt werd door de militairen. De kaart is op linnen gekleefd en vouwbaar met als vermelding: Zelzate¹⁶. Zij omvat de volgende gebieden: zuidelijk gedeelte van Zelzate, Rieme, Terdonk, Winkel St.-Kruis, Mendonk, een groot gedeelte van Zaffelare, Moerbeke tot aan de Perenboom en Wachtebeke. Van deze kaart hebben wij een viertal vergrotingen gemaakt waarbij de windmolens centraal staan. Tevens zullen wij nog enkele andere merkwaardigheden onder de loep nemen.

KAART 1

Dit is de kaart waarop Wachtebekedorp en de Langelede centraal staan. Alle zwarte blokjes zijn huizen of andere gebouwen. Hier kunt U zien dat de Langelede bestaat uit een lintbebouwing langsheen de Langeledevaart. Er is maar één brug over de Langelede, namelijk deze aan de Kleistraat. Aan de Akkerstraat is er geen brug. "Huis ten Halven" stond waar nu de dancing Summertime is. Het was toen ook reeds een herberg. Ook de heuvels in de bossen zijn aangetekend.

Dan zien wij onze eerste Wachtebeekse molen: de "Langeledemolen", waarbij slechts 3 gebouwen staan. andermaal een brug over de Langeledevaart met in de Groenstraat een pottenbakkerij (zie jaarboek 1977). Verder zien wij de nu tegenwoordige Melkerijstraat die naar de Langelede loopt. Tussen deze weg en de Walderdonkbrug is een tweede weg welke op de Langelede uitmond. Dit was de weg waarvan nu nog

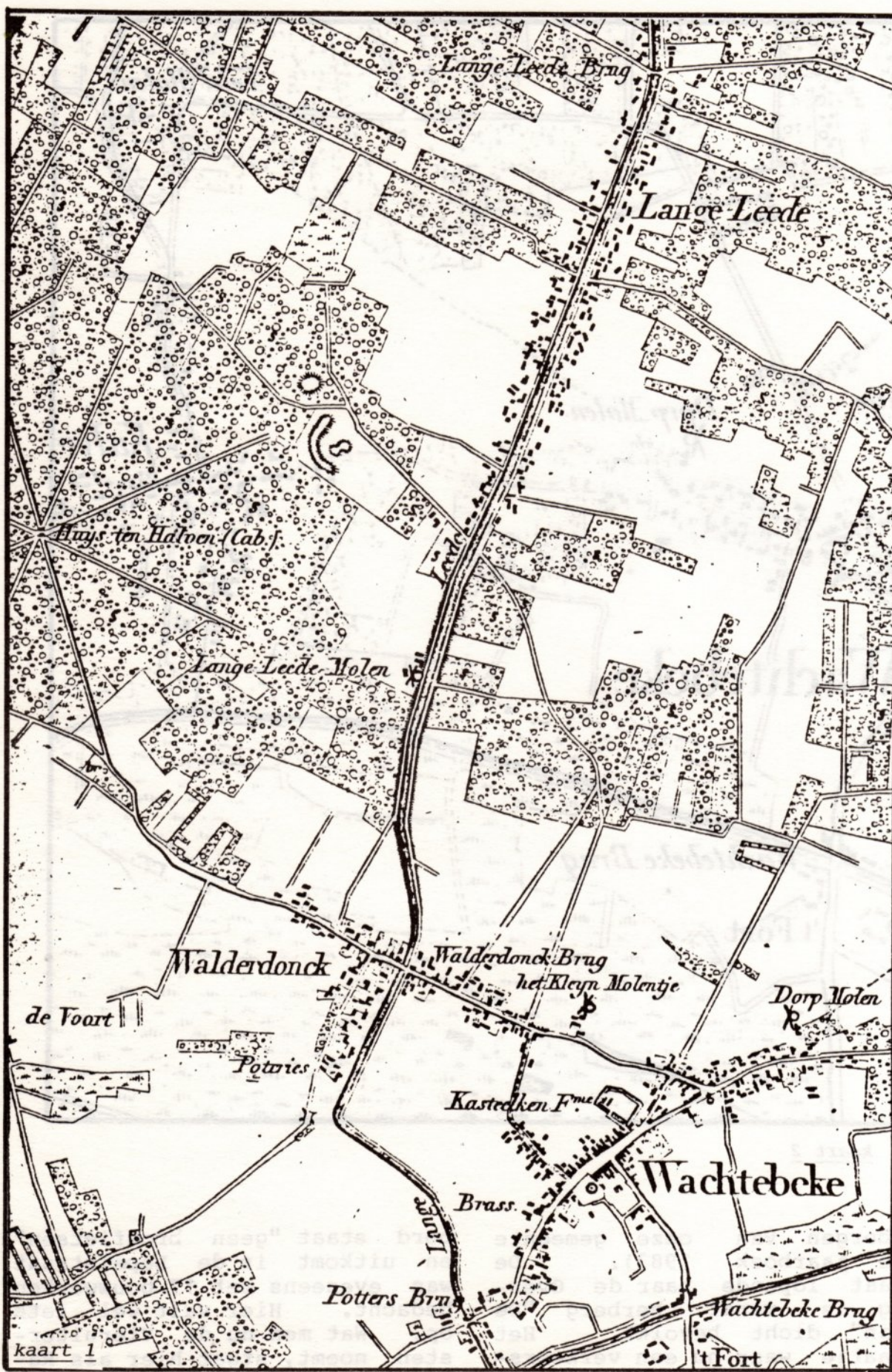
amper een paar honderd meters bestaat en gelegen is naast de maalderij Van Der Eedt. De tweede molen is het "Klein Molentje". Deze was de voorloper van de stenen molen van David in het Rechtstro. Het afgebroken kasteeltje en de kerk zijn ook herkenbaar. De brouwerij waar nu Inspecteur Jos De Cock woont, was ook een herkenningspunt. Verder zien wij nog de Pottersbrug en "Wachtebeke-brug", nu Overledebrug genoemd. Als derde en laatste molen op deze kaart zien wij de "Dorpsmolen", welke stond in de huidige Molensstraat, waar zij ook haar naam heeft aan te danken. Merkwaardig is ook dat de nu genoemde "Stationsstraat" buiten in het begin, volledig onbewoond was.

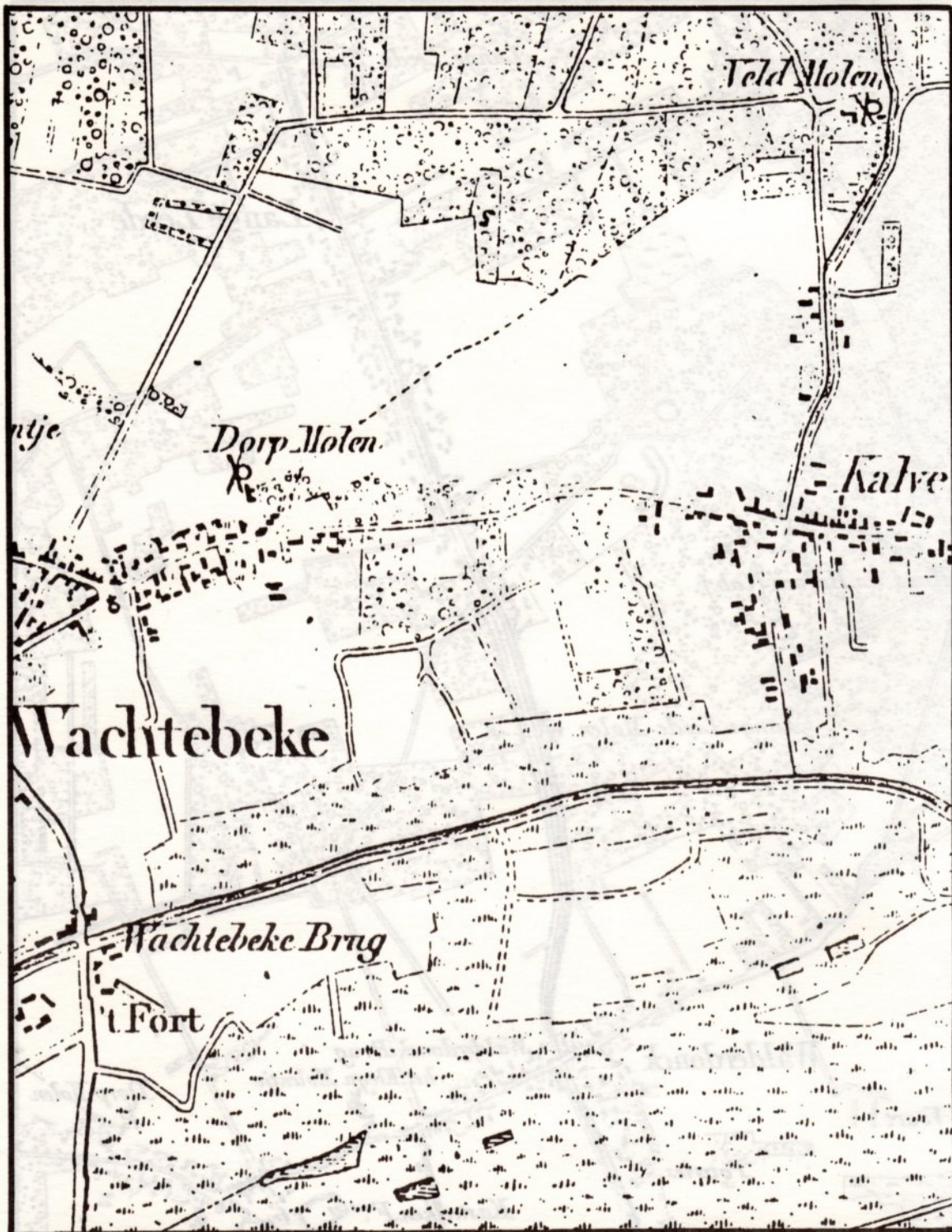
KAART 2

Op deze kaart staat ook nog de dorpsmolen alsook de wijk "Kalve", de oudste wijk uit onze gemeente. Wanneer men nu de Stationsstraat, de vroegere Langestraat, volgt, zou men geneigd zijn deze te volgen tot aan de "Veldmolen". Doch de nu bestaande weg is de straat midden de eerste bocht in de Stationsstraat en de Veldmolen. De weg die tot aan de molen loopt is nu een verharde aardeweg. Voor de "Veldmolen" verwijzen wij naar het jaarboek van 1983. Ook hier staan twee gebouwen aan de molen. De huizenbouw aan de Axelsevaart is niet zo dicht als op de Langelede. Eveneens komt de naam Axelsevaart nergens voor.

KAART 3

Hier zien wij de herberg "De Zwaan", één der oudstvermelde

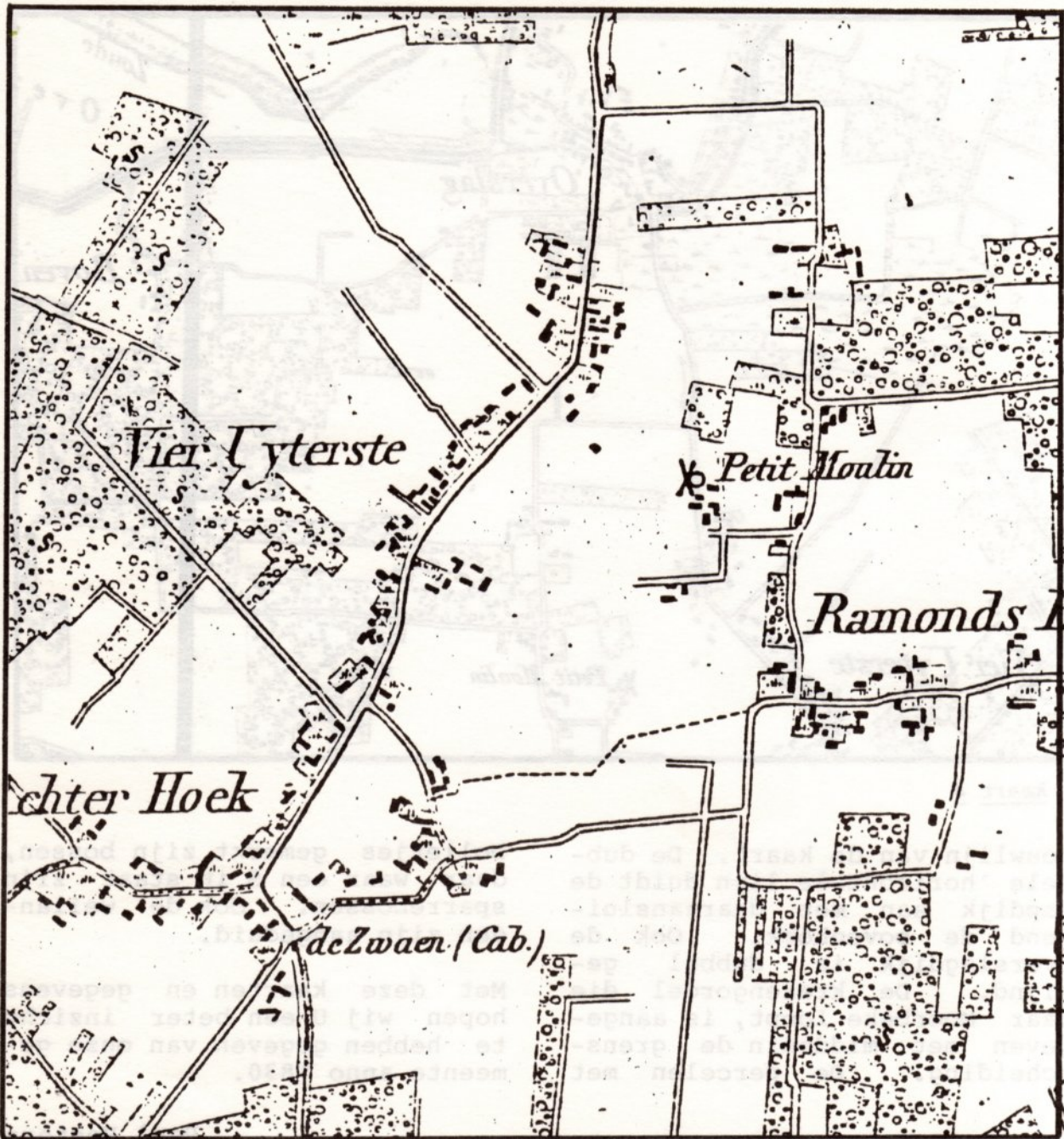

kaart 2

herbergen van onze gemeente (zie jaarboek 1983). De straat lopende naar de Over-slag is vanaf herberg "De Zwaan" dicht bevolkt. Het straatje waar nu een verkeers-

bord staat "geen bromfietsen" en uitkomt in de Lepelstraat was eveneens met 17 bouwwerken bedacht. Hier valt wel iets op. Wat men nu de Vieruitersten noemt, staat hier als Ra-

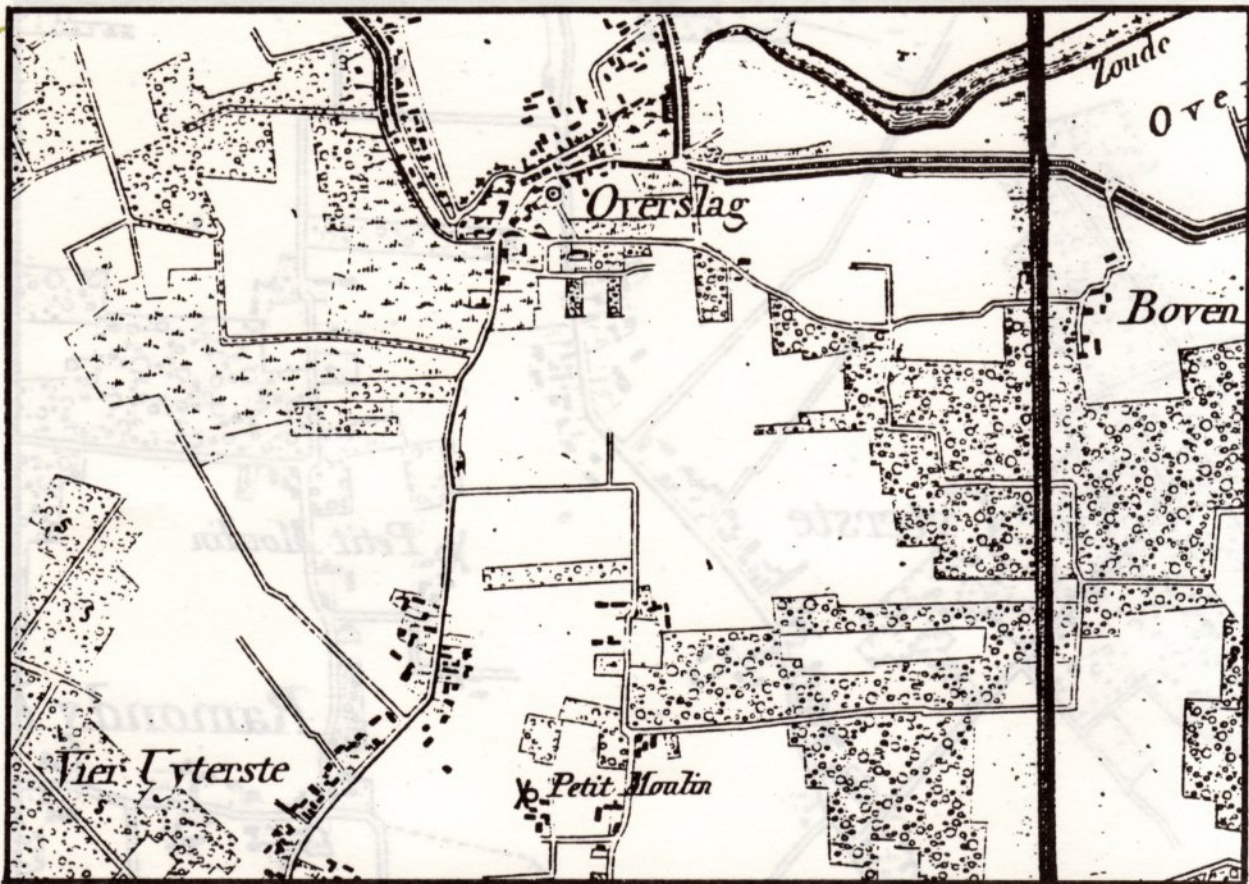
kaart 3

mondshoek aangetekend en de Vieruitersten ligt links van de weg naar de Overslag. De liggingen en benamingen van deze kaart kan men soms terugvinden in de notariële akten tussen 1600 en 1850. Doch de tegenwoordige plaatsbenamingen kwamen geregeld voor. Vandaar de grote moeilijkheden tijdens onze opzoekingen naar onze windmolens. Ook de Achterhoek

wordt als wijk vermeld. Verder ziet men onze vijfde windmolen "Petit Moulin". Deze stond waar nu Henri Dellaert woont.

KAART 4

Hier nemen we terug de draad op aan "Petit Moulin". Noorderlijk zien wij de Overslag met de kerk en de woonhuizenkern. De dikke lijn vertikaal over het blad is een

kaart 4

vouwlijn van de kaart. De dubbele horizontale lijn duidt de Papdijk aan met daaraan sluitend de bovenhoek. Ook de Overslagdijk is dubbel gelijnd. De krekengordel die naar Moerbeke loopt, is aangegeven met middenin de grenscheiding. De percelen met

bolletjes gemerkt zijn bossen, daar waar een S in staat zijn sparrebossen. Ook de weilanden zijn aangeduid.

Met deze kaarten en gegevens hopen wij U een beter inzicht te hebben gegeven van onze gemeente anno 1830.

Paul Hesters

TOESTAND 31 DECEMBER 1829

<u>WIJK</u>	<u>ZIELEN</u>	<u>HUIZEN</u>
Dorp	895	178
Walderdonk	465	95
Kalve	560	103
Langelede	762	128
Ramonshoek	677	117
Overslag	401	70
TOTAAL	3.760	691

EEN HEEMKUNDIG JAARTJE

Dat vuil vijftientig !
 (of vond jij 't soms prachtig ?)
 Op nieuwejaarsdag ving het aan
 met ijskoude nachten
 en sneeuwdikke vrachten ;
 in mei was het amper gedaan.

Waar bleef toch die lente ?
 Ze leefde op de rente
 van 't winterse weer, zo gemeen !
 In Holland, ze reden
 die "tocht van elf steden "
 al schaatsend, maar kleumend, aaneen

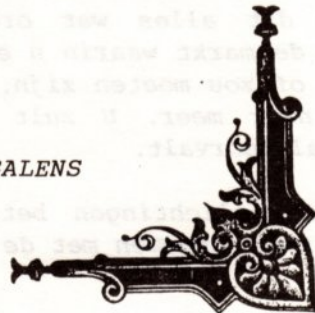
En toen kwam de zomer !
 Een kwakkelse dromer :
 - wat regen, wat zonne, wat zand-
 'k weet niet hoe de vruchten
 bij klagen en zuchten,
 daarin konden rijpen op't land.

Maar bamissevlagen ?
 Iets dat we niet zagen !
 September- oktober ? Eén zon !
 In kanten en tuinen
 lag ied'reen te bruinen
 die 't binst de vakantie niet kon.

De twaalfde november !!
 " I always remember ",
 er lag daar een ferme pak sneeuw.
 En 't vroor dat het kraakte,
 zeer lang, en dat maakte
 alweer een record voor deze eeuw.

'k Schrijf dit in november :
 hoe 't wordt in december
 dat kan me niet raken, o nee !
 Maar, God-allemachtig,
 dat jaar vijftientig
 mocht wel met de vuilkerre mee.

O. GALENS

Wie waren uw voorouders?

GENEALOGIE

Hoe gaat men nu praktisch tewerk om op te sporen wie Uw voorouders waren.

Vele beginnelingen hebben maar één doel nl. zo ver mogelijk hun voorouders te kennen. Alleen de naam en het jaartal zijn voor die mensen van belang. Wij stellen hier terecht dat dit de minst goede vorm is om aan familiekunde te doen.

Het woord FAMILIEGESCHIEDENIS moet aanzien worden als iets dat een persoon en zijn familie omgeeft, het doen en laten als individu in familie verband.

Wie zijn nu die individuen en welke algemene naam wordt er aangegeven.

Vooreerst de kinderen waarbij men bedoeld de eigen kinderen of wanneer men niet getrouwd is, zijn broers en zusters.

Achtereenvolgend worden de trappen van de verschillende generaties als volgt genoemd : OUDERS - GROOTOUDERS - OVERGROOTOUDERS - BEDOVERGROOTOUDERS - OUD OUDERS - OUD GROOTOUDERS - OUD OVERGROOTOUDERS - OUD BEDOVERGROOTOUDER - STAM OUDERS - STAM GROOTOUDERS - STAM OVERGROOTOUDERS - STAM BEDOVERGROOTOUDERS - STAM OUD OUDERS - STAM OUD GROOTOUDERS.

Indien men deze laatste terug vindt dan bevindt men zich ongeveer rond de jaren 1550. Hiervoor zal men veel geluk moeten hebben tijdens de jarenlange opzoekingen en zeker tot één van de meer begoede families moeten behoren. Het is natuurlijk mooi als men tot zulk een resultaat kan komen doch interessanter is het hun levenswijze, hun goede en minder goede kanten van deze onderscheidene voorouders te kennen. Laten wij nu eerst even kijken naar de generaties van de kinderen. U kunt niet genoeg noteren over alles en nog wat van de verschillende generaties. Dit spaart veel tijd en geld. Wat houdt men zoal bij van de kinderen ?

Vooreerst de geboorte-akte, al dan niet de bevallingsproblemen. Hoe stelde de moeder het tijdens de zwangerschap ? Werden de kinderen thuis geboren of in de kliniek ? Voor de bevallingen thuis, wie was de vroedvrouw ? Eerste foto's, geboortekaartjes, alles wat de doop met zich mee bracht. Zoals waar, wanneer, door wie, peter en meter. Vervolgens de levenswandel van het kind, gegevens verstrekt in het gezondheidsboekje van het Kinderwelzijn. Kinderziekten, eerste tandjes, eerste woorden, eerste stappen, eerste schooldag, leerresultaten, eerste en plechtige communie. Iets later dan het eerste vriendje, het huwelijk, eerste kleinkind, echtscheidingen, woonplaatsen waar en wanneer.

Zoals U bemerkt er is stof genoeg om vele lange winteravonden te vullen. Om dit alles wat ordentelijk te rangschikken zijn er speciale boeken op de markt waarin u een betere kijk krijgt op wat zoal familiegesciedenis is of zou moeten zijn. Laat u zeker niet afschrikken, eens begonnen hunkert u naar meer. U zult er van versteld staan wat tijdens een mensenleven zoal voorvalt.

Voor inlichtingen betreffende de boeken over familiekunde kunt u steeds contact opnemen met de verantwoordelijke uitgever van dit blad.

(wordt vervolgd)

P. HESTERS

Wie Is Wie?

Bij onze huisbezoeken, welke onmisbaar zijn om hier in dit blad enkele woorden neer te schrijven, duiken van alle rare namen op. Namen die vroeger aan personen gegeven werden in de algemene omgang in de dorpsgemeenschap. Dit eens alledaags, is nu toch wel voor 98 % naar het verleden verwezen.

Men sprak van : ZOETVIJLE, SAUSE, KOEKPOT, ROSTEN, WITTEN, DOPPER, MAGEREN, DIKKEN, STERRE, KLOF, SMAUS, PIKKEL, BULT, KNIPPE, SLEPPE, KIETE, DONKEREN, KOOT, STRODEKKER, KLIP, GROOTEN, NEINE, KAPMES, PENNE, THEEPOT, LAWET, TIESTE, ... en zo kan men nog uren verder schrijven.

Hoe men aan zulke naam geraakt, is soms wel een raadsel. Zij komen voort uit andere namen, beroepen, gebreken, feiten die zich voordeden soms van generaties terug, plaats waar men woont, haarkleur, enz...

Geen enkele onbenulligheid was klein genoeg om er iemand gans zijn leven mee te beplakken, zelfs generaties ver. Wanneer er nu gecommeerd werd, 's avonds op de straat of bij de haard, hoorde men geen andere namen of bijnamen en iedereen kende die bedoelde persoon.

Wat wel opvalt is dat de laagste rang van de bevolking het vlugst een bijnaam opgekleefd kreeg. Nochtans de vroegere prinsen en ridders waren ook niet vrij van een bijnaam. Deze hadden zij meestal te danken aan hun levenswijze of oorlogsdaden. Zij zijn dan ook de geschiedenis ingegaan met hun bijnaam.

Enkele voorbeelden bij edelen van Vlaanderen :

- Margriet de II	Bijgenaamd	DE STOUTE
- Lodewijk de II		VAN MALE
- Lodewijk de I		VAN KRESSY
- Robert de III		VAN BETHUNE
- Karel de I		DE GOEDE
- Boudewijn de VII		MET DE BIJL
- Robert de II		VAN JERUZALEM
- Arnoud de III		DE ONGELUKKIGE
- Robert de I		DE VRIES
- Boudewijn de IV		SCHOONBAARD
- Boudewijn		MET DE IJZEREN ARM

U ziet dat de groten met bijnaam de kleinen zijn voorafgegaan.

Wij zijn natuurlijk niet gewoon aan zulke namen en moeten meer uitleg hebben om te weten wie wie is om toch te weten wie men bedoelde.

Welke schoolmeester had geen bijnaam? Wij liepen nog maar naar de papschool en wij wisten reeds hoe wij de juffrouw of meester niet mochten aanspreken. Terwijl men op de koer niets anders hoorde dan de bijnaam.

Laten wij het nu bij het lokale houden. Niet dat wij zinnens zijn alle bij- of troetelnamen te registreren. Doch een bepaalde familienaam willen wij toch even onder de loep nemen, nl. " DE CALUWE".

Een naam reeds in de vroegste nota's van onze gemeente voorkomend.

Nu nog zijn DE CALUWE'S in grote getale op de Wachtebeekse kiezerslijsten te vinden. Er waren of zijn niet minder dan 7 soorten DE CALUWE'S te vinden op onze gemeente, allen met een verschillende bijnaam.

1. de BOCKS ; naam verbonden aan de familie van schilders
2. de LOETES ; naam verbonden aan de familie van de "petrolkerre" (cfr. voorblad)

1	Wyngeerd	1	Wachstebokke	1	16	1 meter 580 millim.
2	Adolphus	2	Postklaam			
3	Goed	3	11 ^e	2	Januari	
4	Landman	4	Wachstebokke	3	1876	
5	Wachstebokke	5	Wachstebokke			

1	David	1	Wachstebokke	13	1 meter 490 millim.
2	Augustus Franciscus	2	Postklaam		
3	Dikken	3	11 ^e	1	Maart
4	Landman	4	Wachstebokke	3	1876
5	Wachstebokke	5	Wachstebokke		

1	De la Kuelle	1	Wachstebokke	3	1 meter 540 millim.
2	Alphonsus	2	Postklaam		
3	Aref	3	11 ^e	1	Augustus
4	Landman	4	Erveling (Wierden)	3	1877
5	Wachstebokke	5	Erveling (Wierden)		

1	Bauwens	1	Wachstebokke	26	1 meter 580 millim.
2	Camillus	2	Postklaam		
3	Schippe	3	11 ^e	1	Maart
4	Schipman	4	Hoornwach (Zedland)	3	1876
5	Wachstebokke	5	Wachstebokke		

1	Verbiest	1	Wachstebokke	4	1 meter 765 millim.
2	Benignus Josephus	2	Postklaam		
3	Doek	3	11 ^e	1	November
4	Schippe	4	Wierden	3	1876
5	Wachstebokke	5	Wierden (Bukid)		

3. de BOERS ; naam verbonden aan de grote boer op Kalve
4. de RIENS ; naam verbonden aan de landbouwers op de Ramonshoek
5. de KATTES ; naam verbonden aan metsers en hoveniers
6. de SETTES ; naam verbonden aan de familie van Steefken Sette
7. de PEKS ; naam verbonden aan werklieden uit de Molenhoek

Nog een paar andere namen die ook CALUWE'S zijn treft men aan bij KAUSES en ZOETERS.

Of zij nu allen een gemeenschappelijke voorvader hebben is moeilijk uit te vissen gezien het grote aantal DE CALUWE'S tussen 1600 en 1800 met dikwijls dezelfde voornamen. De bijnamen zijn immers maar goed opgekomen in het midden van de jaren 1850.

Had de bijnaam van de graven van Vlaanderen een waarde, ook de kleine man werd eens gewaardeerd met zijn bijnaam.

Onlangs kwamen mij de militieboeken ter hand, dit voor een onderzoek naar de beruchte lotelingen van toen, en zie in het boek van 1883 tot 1901 in de tweede kolom moest het volgende ingevuld worden :

1. NAAM
2. VOORNAAM
3. BIJNAAM
4. BEROEP
5. WOONPLAATS

Wij geven hier enkele voorbeelden :

Camillus Bauwens alias KNIPPE, Alphonsus De la Ruelle alias KEF, Augustus David alias DIKKEN, Adolphus Wyngaerd alias GOOR, Benignus Verbiest alias DOOK.

Zo ziet men dat bij de militie ook de bij- of toenaam een zekere waarde had.

Kwam een vreemde op de gemeente en vroeg een zekere persoon, dan noemde hij de eigenlijke naam. Was dan de persoon op het gemeentehuis of de man in de straat onwetende van de echte naam dan kwamen de problemen : wie is wie ?

Alhoewel de bijnaam meer diende als spot en meestal minder om er hem mee te loven, is het niet spijtig dat dit fenomeen, op enkele uitzonderingen na, uit de hedendaagse spraakkunst is verdwenen en naar de volkskunde of geschiedenis is verwezen.

PAUL HESTERS.

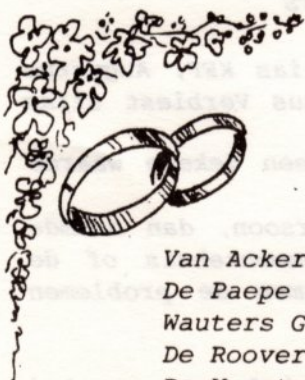
REDAKTIERAAD : DE MAESSCHALCK RITA, RECHTSTRO 10
HESTERS PAUL, STATIONSSTRAAT 165
WAEYTENS PATRICK, TULPENLAAN 17

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

LAATSTE KWARTAAL VAN 1985

Van ACKER Bjorn, Stationsstr. 33
 Van Vlaender Jolien, Axelsvaardeken 31
 Droesbeke Marijn, Stationsstr. 95
 De Koeyer Abisag, Mezenstr. 8
 Rusch Maurits, Roodborststr. 16
 Van Kerckhove Katrien, Akkerstr. 1
 Van Renterghem Joey, Kerkstraat 3
 Ryckaert Bianca, Stationsstr. 127

Van Acker Eduardus, Hulst en De Letter Greta, Lepelstr.3
 De Paepe Johan, Rozenlaan 11 en Van Aerde Ingrid, Vieruitersten 1
 Wauters Gilbert, Gent en Verhulst Nancy, Verbeuldestr. 13
 De Roover Raphael, St.Francisdijk 8 en De Sy Vera, Stationsstr.44
 De Vuyst Dirk, Molenhoek 2 en Van Damme Vera, idem
 Helderweirt Francky, Zelzate en Van Assel Ingrid, Langelede 83
 Verhelst Han, Westdorpe en De Bruyne Marleen, Langelede 166
 De Graeve Harald, Kleistr. 31 en Bouchier Pascale, Meerstr. 80

Van Doorslaer Frederik, Verbeuldestr. 14 (64J.)
 Puts Gustaaf, Stationsstr. 109 (61J.)
 Slock Gustaaf, Weide 14 (79J.)
 Versmissen André, Meersstr. 31 (81J.)
 De Caestecker ALice, Rechtstro 42 (85J.)
 De Coninck Frida, Ramonshoek 27 (60J.)
 Coens Anna Maria, Godshuisstr. 13 (80J.)
 Willems Kay, Leeuwerikstr. 10 (8J.)
 Baes Hippoliet, Axelsvaardeken 54 (61J.)
 Verswalm Leonia, Molenhoek 15 (77J.)
 Van Himme Amaat, Langelede 95 (83J.)
 Kiverijn Zoe, Meersstr. 31 (76J.)
 Strubbe Richard, Molenhoek 21 (54J.)
 De Letter Maria, Kalve 32 (89J.)
 Bruggeman Achille, Ramonshoek 96 (75J.)
 Van De Velde Jenny, Overslag 19 (46J.)

+ vervolg overlijden zie p. 15

Wachtebeekse Beeldkens Uit Onze Kinderjaren.

DEEL II: DE CHOCOLADE VAN TUUR

Wij hadden ogen te kort. Eerst 't achterhuis: een variatie van wasketels, spinsen hout, oude stoelen, oude gazetten en koolzakken, dit alles gegarnierd met kiekensstr.... Menig stof- en spinnenwebje fleurde dit alles nog wat op. Van de vloer geen kleur te bespeuren; laat ons aannemen dat het nen zwarten was. De keuken zelf was iets enig. Een groot blafbeest staarde mij aan als was ik een lekker bot om in te bijten. Hij, dat beest, hield alles zorgvuldig in de gaten. Niemand zou Tuur een haar gekrenkt hebben in zijn bijzijn. (1). De tafel was zo te zien al jaren met dezelfde potterie bedekt. Telkens als er moest gegeten worden werd 't een en 't ander op elkaar gezet. Margriet was nog juist haar vingers aan 't aflikken, de rest van 't eten was voor de huisdieren die ter plaatse meezaten aan tafel. De katten en de hond fungeerden als afwasmaschine en likten naar hartelust. Hier en daar troffen wij een kieren aan dat op het punt stond te vertrekken naar de dierenhemel. Zij waren stokoud of doodziek. Voor iedereen was er hier plaats in huis. Margriet trachtte het dierenleed zo wat te verzachten. Het was van, allé zet aa maar neer toe, en ze schoof nen kreupele stoel nader na eerst de kiekens eraf te hebben gejaagd. Voorzichtig namen wij plaats op de rand van de stoel, eerst kijkende of er

niet te veel van da.... allé gewetwel op lag. Een verwarmingsinstallatie was ook aanwezig. Een buffetvuur waarvan al de deuren openstonden om er toch een beetje trok in te krijgen, daarop weer allerhande potterie. Een paar stappen van mij vandaan was Tuur zich verder aan het wassen, een schouwspel op zichzelf. Van wassen had hij nen heiligen schrik, het was alsof het wiewater was waarmede hij zich trachtte wit te krijgen, zo zuinig sprong hij er mee om. Een geëmailleerd wit (??) kommetje gevuld met twee vingers water, daarmee moest Tuur zich zien schoon te krijgen. Aan de muur hing een stuk spiegel. Al zoekende trachtte hij de zwartste plekjes op zijn gezicht op te sporen en met de tip van een blauwe handdoek met daaraan een vleugje sunlightzeep reinigde 'hij zich. Tijdens het wassen door vroeg hij mij wat ik wilde hebben. Terug bij mijn positieven gekomen antwoordde ik dat ons moeder gevraagd had of dadde soms nie vijf frank witsel et. A wel, 'k zal ne keer meegaan als ik mij afgedroogd eb sé. Mijn ogen gleden verder door de kamer. Een houten iets met deuren aan, dat was zeker de kast. De twee bovenste deuren stonden half open, en zie begot vanachter één der halfgeopende deuren kwam een kieren te voorschijn al kot kot kot kedei doende. Dat hadden wij nog nooit gezien, in huis wel te verstaan. Her en der lagen

nog verschillende obstakels opgeworpen waartussen zich een kronkelend pad slingerde naar de schoonste kamer en de slaapkamer. In die plaatsen zijn wij nooit kunnen binnen geraken, dat was misschien maar best ook.

"Kom maar mee anen emmer naar achteren naar de bogaard." Door nen kerreslag die op het hof liep ploeterden wij ons naar achteren naar de bogaard waar hier en daar een geit de boel wat opfleurde. Enkele oude barakken waarin Tuur zijn entrepreneursmateriaal opborg kwamen tussen de bomen en de hoge stekelhagen te voorschijn.

"Voorzichtig dadder niet invalt", waren zijn woorden, terwijl hij één der barakken openmaakte. Midden erin lag een grote kalkput. Over een vermeulde balk liep Tuur naar de plaats waar de schop lag en schepte een flinke vettige kluit kalk in de emmer.

"Allé, hier zulde wel mee toekomen en als ge nie genoeg et komde nog maar nen keer." De

deur achter zich op slot makende liet hij mij langs de kant van de Molenstraat af het hof, langs hier is 't korter zei hij en de complementen aan aa moeder, en wij op weg naar huis.

De emmer regelmatig verwisselend van de linker naar de rechterhand kwamen wij toch thuis met de woorden: "Ma jong, da moeste gezien hen; kiekens in huis en op de kasse - kiekens en katten op tafel en Tuur die zich waste, allé, te veel om op te noemen. En Margriet, zijn vrouwe, zo zwart!"

"Maar jong toch", zei ons moeder, "dadde es zijn vrouwe niet, 't es zijn zuster. Anen pa eter nog bij gezeten in 't scholle, da es een schooloufra geweest."

"Amaai zeg, ik zag haar al staan in de klasse!!! Dan slapen die nie tesamen als ze broer en zuster zijn?" "A banie", zei ons moeder. Mijn gedachten gingen direkt naar de twee bedsteden. Die zullen ook wel schoon geweest zijn???

(1) Later heb ik horen vertellen dat na het overlijden van Tuur, de hond nog altijd de wacht hield bij Tuur zijn kleren en gebruiksvoorwerpen, tot uiteindelijk het beest te gevaarlijk werd en Juffrouw Margriet er door gebeten werd. Toen werd de gemeentesecretaris A. Buysse aangezocht om het dier te komen afmaken. Het beest moest in huis worden doodgeschoten. Gevolg: acht dagen tuitende oren voor onze gemeentesecretaris.

wordt vervolgd

Paul Hesters

Vervolg van de STAAT VAN ONZE BEVOLKING

Overlijdens tijdens het laatste kwartaal van 1985 :

Janssens Anna, Meersstr. 31 (89J.)
 Van Loo Maurice, Palingstraat 3 (88J.)
 De Smedt Virginie, Meerrstraat 31 (87J.)
 De Smet Maria, Dorp 40 (84J.)
 De Groote Laura, Meersstraat 31 (82J.)
 Van Der Poorten Paulus, Overslag 57 (89J.)
 Schaut Maurice, Mezenstraat 11 (66J.)

BEVOLKINGSCIJFER DD 31 DECEMBER 1985 : 7.010

Inwendige mutaties : 49 personen

Aankomsten : 63 personen

Vertrekken : 67 personen

MEDEDELING VOOR GENEALOGEN

Zopas verschenen de "STATEN VAN GOED VAN HET AMBACHT MALDEGEM" door Wilfried Steeghers. Dit laatste deel XIV loopt over de periode 1784-1795. Deze publikatie kost 450,- BF plus 50,- BF voor de verzendingskosten.

Dit bedrag kan gestort worden op het rekeningnummer 390-0162547-30 van Mevrouw Kelderman, Koggestraat 15 te 9000 Gent.

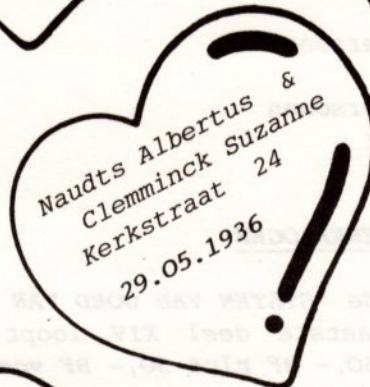
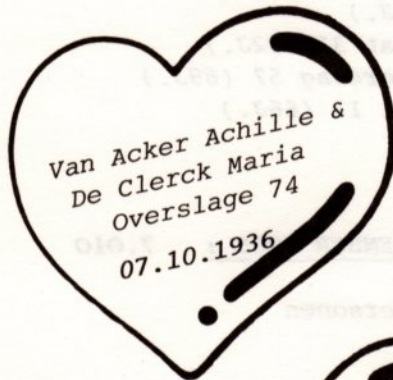
ZANGKOOR CAMIEL SAMAN

De succesvolle SAMAN-avonden van een paar jaar geleden krijgt terug een staartje.

Het SAMANCOMITE richt een gemengd zangkoor op, " het Samankoor", ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de geboorte van Camiel Saman.

De heer Marcel van Cauwenberge, dirigent van het a capellakoor te Ertvelde neemt deze taak op zich.

Veel succes !!

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring « Oud Wachtebeke »

13e Jaargang

2e Kwartaal 1986

*Bierhandelaar Victor Praet (Victor tsjaan) uit de Stationsstraat met ezelgespan.
Eerst zijn eigen dorst lessen was het eerste werk.*

Elk auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijk uitgever :

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9070 Wachtebeke.

Wachtebeekse Beeldkens

Uit Onze Kinderjaren.

DEEL III :

Na het sleuren met kolen bleek Tuur zijn pijp nog niet uit te zijn. Zo werkte hij verder als aannemer van alle bouwwerken. Voor de oorlog werd nog geen architect geraadpleegd alvorens men een woning uit de grond stampte. Doch Tuur, reeds opgegroeid op de stellingen en tussen de mortelkuipen, zijn vader nadoende, deed er nog een schepje bovenop. Hij volgde lessen over de bouwkunst te St. Niklaas. Daar leerde hij ook bouwkundig tekenen en plans ontcijferen. Dit was en is door praktisch niemand geweten. Men mag dus stellen dat Tuur een geschoold vakman was. Zijn zakeninstinct leerde hem van weinig veel te maken. In Gent, bij openbare verkopen en afbraakfirma's, ging hij zijn deuren en ramen inkopen. Dakpannen, balken en andere bouwbenodigdheden die hij zelf niet kon maken, werden met paard en kar richting Wachtebeke gevoerd. De stenen, de toen alom gekende zendersteen, was een fabrikaat van onzen Tuur. Zo begon Tuur een ganse rij huizen op te zetten. Jaar na jaar kwam er een bij. De jaartallen staan nog in de huizen gegrift boven de voordeur. In plaats van de tegenwoordige Molenstraat ontleend aan de dorpsmolen die er eens stond, zou men beter spreken van de Arthur Van Mosseveldelaan !

Het is geleden van 1971 dat de straat eigendom geworden is van de gemeente. De weg was immers op het einde naar de Molenhoek toe afgezet met een draaiboom.

Foto : De rijke "rootte" in het Molenstraatje (1930)

Foto : Tweede huis van rechts de woning van Tuur Van Mossevelde in de Stationsstraat.

De straat was toen eigendom van de aangelanden. Voor het grootste gedeelte dus van onze Tuur. Ik zou moeten mis zijn, maar ik denk dat in deze straat de eerste 'macadam' van onze gemeente lag. Hoe stampte Tuur zijn bouwwerken nu uit de grond. De zavel voor het metsen haalde hij ter plaatse uit een zandmijn. Vloertegels waren tweede en derde keus uit de vloertegelfabriek in de Statiestraat. Balken voor de roostering kwamen uit de afbraak. Voor het dak had hij wel een eigen werkwijze. De nodige kepers werden vervangen door sparren uit zijn eigen bomen. Deze werden afgezaagd, de snoeilingen verwijderd, maar de kruin bleef er aan. Zo werden zij op het dak gelegd en kon men op de kruin van de woning een dennebos bewonderen. Als laatste, nadat de pannelatten waren genageld, werden de toppen van de sparren afgezaagd. Deze karweien gebeurden meestal bij het licht van een stallantaarn. Ook de dorpels van de ramen en deuren werden met dezelfde lichtstralen ingezet. Het gevolg was niet altijd esthetisch verantwoord zodat deze karwei menig keer overdag moest overgedaan worden.

De façade was voor die tijd iets enigs. Gans de voorgevel werd betegeld of met baksteen in verschillende kleuren gemetst, wat een fraai uitzicht gaf aan deze woningen. De meeste huizen waren van een verdieping voorzien, wat alles een groter uitzicht gaf. Hij waagde het zelfs eigen creaties tot leven te roepen. De rij huizen op de foto noemde men in die tijd 'de rijke rootte'. Dit was niet alleen bedoeld op de woningen maar ook op de bewoners ervan.

Zij waren meestal van betere geestelijke ontwikkeling dan de gewone doorsnee burger. Wegens zijn grote bouwactiviteiten lagen ook diverse stortplaatsen voor bouwmaterialen her en der verspreid. Het waren die plaatsen waar wij als kinderen onze duivels ontbonden. Daar werden diverse ruzies en vechtpartijen tussen de goede en slechte uitgestreden. Kampen werden aangelegd tussen brandnetels, geheime bergplaatsen gemaakt voor het wegsteken van sabels. Zo een stort was gelegen in de Statiestraat achter de zeilmakerij Schepens-Slock. Een andere op de overblijfsels van de Molenberg in de Molenstraat. Ook tussen de bomen op de boomgaard bij Tuur was van alles te vinden.

Zoals U in het vorige deel kon lezen lagen daar ook de kalkputten van Tuur. Zo hoorde ik onlangs vertellen dat deze niet altijd afgesloten waren. Maar het gevolg van het afsluiten ligt wel voor een groot deel bij een meisje uit die tijd. Zij wilde immers niet onderdoen voor de

Foto : Rioleringswerken in 't dorp uitgevoerd door de firma VAN MOSSEVELDE.

jongens, of was het om haar besmeurd kinderzieltje wit te wassen, zij alleen weet het. Eén feit is zeker zonder hulp was zij nooit uit de kalkput geraakt. Vraag het maar aan Mevrouw Hoebeke, zij weet er iets meer van. Een vierde plaats waar zo af en toe iets lag, was de plaats waar nu de post staat. Het werd bij ons 'het plein van Tuur Mossevelde' genoemd. Dit plein werd voor alle doeleinden gebruikt. Ontspanning voor groot en klein, een plaats voor de danstent van vroeger, het circus, voetbalveld, loop piste, velodroom, kortom iedereen uit de omgeving maakte daar gebruik van. Jeugdbewegingen inkluis. Toen reeds, en ik spreek van de jaren '50, hoorden wij vertellen dat daar een groot gebouw zou opgetrokken worden en dat daar de post zou komen. Er zijn nog wel ettelijke jaren voorbij gegaan voor dit een feit is geworden.

wordt vervolgd op blz. 24

Zoals wij in ons vorig nummer reeds aankondigden zal het komende jaarboek iets buitengewoons worden. Wij kunnen U nu met vreugde mededelen dat alles in rechte banen is geleid, ondanks de problemen.

Samen met de uitgeverij M.OELBRANDT PVBA, drukkerij Rinda uit Lokeren kwamen wij tot een overeenkomst waarbij de uitgever er zich toe verbindt een bepaald aantal exemplaren van ons jaarboek over te nemen. Hierdoor verhoogt de oplage en verlagen de drukkosten per exemplaar. Het indirect gevolg van deze overeenkomst is dat wij ons als Heemkundige Vereniging er toe verbonden hebben de meer-oplage aan de man te helpen brengen aan de voorintekenprijs van 499,- BF + 40,- BF portkosten.

De technische gegevens van het boek zijn de volgende : het boek telt ongeveer 290 blz. en heeft een formaat van 160 X 240 mm, meer dan 230 illustraties (foto's en tekeningen), maco papier van 90 gr en is gebonden met geplastificeerde omslag.

De pagina hiernaast toont U het voorblad van het boek zoals het in de handel wordt uitgebracht.

Als lid van onze vereniging ontvangt U het met een gewoon kaft, zoals onze vorige jaarboeken.

Ik mag er U wel aan herinneren dat dit alles enkel mogelijk is dankzij de heer Oelbrandt die voor het grootste gedeelte het risico draagt, mocht de meer-oplage niet verkocht worden.

Om die reden durf ik aan U, beste lezers, vragen ons daadwerkelijk te helpen het vertrouwen, aan ons als persoon en vereniging gegeven, te helpen ondersteunen. Dit kunt U niet beter doen dan door U een extra boek aan te schaffen.

Om de drie maanden zien wij ons ledenaantal stijgen, waarvoor wij U zeker danken en hopen dat dit verder zal blijven gebeuren. Noodgedwongen moeten wij vanaf het verschijnen van dit blad, en dit in overleg met de uitgever voor nieuwe leden een meer-prijs vragen voor het jaar 1986, hetzij 249,- BF. Dit is het verschil tussen het lidgeld en de intekenprijs, maar hiervoor krijgt U dan ook het boek met luxe kaft + foto.

De driemaandelijks tijdschriften biedt de Heemkundige Kring U gratis aan en dit in 1986 (zolang de voorraad strekt). In 1987 betaalt U het normale lidgeld van 250,- BF. Wij hopen dat U voor dit alles begrip zult hebben en U ons vertrouwen zult blijven schenken.

P.S. : Het boek telt, na het zetten, meer dan 320 blz.

PAUL HESTERS
Stationsstraat 165
9070 WACHTEBEKE
TEL : 091/45.04.63
BANKNR. 290-0257484-67
"Klompboek"

De klompenmakerij

Paul Hesters

**Sociale en economische geschiedenis
van de klompenmakerij
in het noorden van Oost-Vlaanderen**

AMAI, DA SCHOEON' PATEEKES !

.... en als ge nu denkt, bij 't lezen van dit voorvalletje, "tja, dat zou een leuk grapje zijn, moest dat nu eens echt gebeuren".

Wel, dan moet ik u, met beide handen op 't hart, verzekeren dat hier niets werd uit de duim gezogen noch uit de lucht gegrepen, maar dat heel deze anekdote de zuivere waarheid bevat. En dat er nog hier en daar een brave lezer zal te vinden zijn die zich verkneukelt van pret daar hij, in zijn jeugd, dat buitenbeentje heeft meegemaakt. Nee, alles is zo echt als een echt bankbriefje, behalve de naam van het hoofdpersonage, die we, om begrijpelijke redenen, een ander kleedje hebben aangepast.

Het moet gebeurd zijn ergens in 't begin van de dertiger jaren. Op school hadden we besloten, in de loop van de julimaand, een fijne schoolreis te maken. Let wel op, lieve lezer(es) er is hier spraak van een "school"-reis, niet verwarren met de huidige, die men veelal "klas"-reizen zou moeten noemen. Neenee, in die tijd nam heel de school deel aan zo'n uitstap (schoolhoofd, meesters en heel de studentiekoze kliek). Een autocar was toen voor ons een ongekende weelde, en zo waren we aangewezen op ons Wachtebeeks treintje, dit keer vooral omdat ons hoofddoel de Antwerpse Zoo was. D'r werd daar vooraf niet te veel over gepalaberd. In die jaren aanzag men zo'n reisje meer als een beloning om al het zweet van het voorbije schooljaar. En velen waren de mening toegedaan dat men van te varen niet alles moest gaan uitpluizen wat er die dag te zien en te beleven ging zijn, wilde men niet dat, op 't bewuste moment, de interesse voor 't grote gebeuren ver naar de vaantjes zou zijn.

Naderhand kwam dan de tijd wel om ruimschoots al dat geziene terug voor de geest te brengen en het op vele manieren te behandelen in de klas. Heren peda-, psycho-, en andere gogen en logen, vergeef het ons, maar dat wordt de dag van vandaag wel op een andere leest geschoeid. Maar daarom is dit hier ook weeral vijftig jaar geleden, niewaar.

En zo trokken we er dan, die bewuste zwoele julimorgen, op uit niet zoals Ledeganck het zo pittig zei "naar 't lommer van den velde" maar toch "gedost in feestgewaad". En hier past het toch wel dat we die kleurige bende, in de Stationsstraat, nog eens de revue laten passeren. Mag ik beginnen met de meesters ? Die moogt ge U zeker niet trachten voor te stellen zonder hoofddekseel. Taboe, taboe, mijn vriend. In die tijd werd de waardigheid van een schoolmeesterke gemeten naar col, plastron en zeker naar zijn hoed. Wie zich zonder die ingrediënten buiten dierf wagen of 't nu winter was of zomer amai ! Daarom hadden we nu allen (behalve Mr. Dewaele, die een zwarte kaphoed droeg) ons strooien dakje opgezet, ge weet wel, zo'n ding à la Maurice Chevalier. Dat was allemaal weinig bezienswaard, maar onze taterende, kakelende bende zag er veel rooskleuriger uit. Zij die anders vanaf september tot halfoogst in 't zelfde schoolplunje rondobberden, hadden nu, door moeder, een hele nieuwe kleerkast over hun body gekregen : we zagen daar col-marintjes, zomerhemdjes en - bloesjes in alle kleuren van de regenboog, korte mini-broekjes en dus veel veel flinkgewassen blote billekes, kortom een voor ons ongewone modeshow. Maar het meest bezienswaardige was dan toch wel hun bagage. Elke gait had zijn boterhammekes mee in een kartonnen doos (dat alles door moeder omzwachteld met een bruin papier). Moet ik u vertellen dat in vele gevallen die doos een oude schoendoos was ?

En zo doet nu, ongewild, onze Staf voor het eerst zijn intrede in dit verhaal. Onze Staf, die brave Staf, die, al even ongewild, de held van onze "dag" zou worden. Daarover hebben we 't wel ten gepasten tijde.

Staf had ook een doze mee, maar die konden we bezwaarlijk een schoenendoos noemen ! Een koffer, dat paste wel wat beter. Daar moeten, volgens mij, de onderzeeers van zijn vader in gelogeed hebben. Maar dan moet die vent toch op grote voet geleefd hebben en met turftrappers gelopen hebben van om en bij maat vijftig, lichtjes geschat.

En zo arriveerden we dan aan ons stationnetje. Daar ging dat allemaal zo vlot, maar nu moeten we toch zeggen : "petje af voor Remi Van Bastelaere" Ge zaagt dat die kon omgaan met zijn Pappenheimers, want zonder gedrom of krakeel, met hier en daar een kwinkslag van Remi, stonden we met heel onze bende op 't perron en konden vlug aan de inkorving beginnen, want ons treintje was meteen, puffend en kreunend, het station binnengelopen. Spaar me de moeite om hier nu van a tot z alle wederwaardigheden van onze treintip op te sommen.

Kort gezegd, ze verkalmden allemaal naarmate onze trein zijn kilometers vrat, om langs Lokeren, St.Niklaas en enige bommelstationnekes eindelijk zijn lieve last op Sint-Anneke te gaan uitstorten. Ze leefden al in de roes van al die beren, buffels en andere olifanten, waarmee ze straks zouden verbroederen. Dat overzetten met de Sint-Annekesboot en dan dat kuieren door die brede Signorenstraten, wel, dat raakte allemaal hun koude kleren niet zoveel. Maar als ze dan plots aankwamen op die plaats waar ze, boven een fraai hekwerk, in al zijn stoerheid een reusachtig-groot stenen beeld van een dromedaris zagen prijken, dan wisten ze 't meteen. We waren er ! 't Was daar !

Aan de ingang waren ze gauw geteld en waardig bevonden om die heilige grond te betreden. Hier moeten we er op wijzen dat wat betreft tucht, we weinig of niets te vrezen hadden, want daags tevoren had Mr. Dewaele himself, ons kranig schoolhoofd, geflankeerd door Mr. Casneuf, aan heel het bataillon, niet-mis-te-verstane orders ingehamerd. En op dat punt konden we dan ook op beide oren slapen.

Was me dat een spektakel als ze daar plots, ge weet wel, daar links, die glazen paviljoenen ontdekten waar de roep van het bloed het hardst is van al de plekjes in die mooie Zoo... Met leed in 't hart moesten we onze bengels aanmanen die verwantschap wat kort te vieren, daar er nog zoveel te zien was. 't Ging lastig. Hoe bloed toch trekt ! 't Was verder ook allemaal zo mooi en leerzaam : die brullende zeeleeuwen, die grimmige tijgers en nog...en nog ! We kuierden zolang tot op 't eind, de magen begonnen te grommen en het tijd werd om de nodende schoendozen aan te spreken. We vonden daar een pittoresk laantje, midden stuigewas, waar alles ons noodde om eens een smakelijk hapje te eten, want daar stonden vele tafeltjes en nog veel meer stoeltjes. We lieten ze allemaal plaatsnemen, maar niemand mocht beginnen eten voor Mr. Dewaele terug was, die limonade en waterkes was gaan bestellen, tegen een schappelijk prijsje, in de eet- en drinkgelegenheid middenin de Zoo.

Dat wachten duurde niet lang. Weldra verschenen er een paar witkiels met lavende specie en de schoendozencereemonie kon beginnen. Maar 't wis ook dan dat de incidentrijke grote manoeuvres begonnen. Mr. Dewaele, die wel voorzien had dat er na de " spijziging van de vijfduizend" een massa papier onder de voeten ging geraken, had ginder met een gallonvent afgesproken dat een paar loopjongens, met een grote mand, al die brol zouden komen ophalen. En nu kwam natuurlijk onze Staf op de proppen ! Als iedereen zijn honger gestild en zijn dorst gelaafd had, was de goede jongen er als de kippen bij om al die rommel van een paar tafeltjes in zijn kartonnen container te vergaren... Stafke, Stafke, waarom moesten er toch, juist op dat domme moment, twee bakkersgasten met een grote platte mand, vol fijn gebak en romige pateekes, richting restaurant, ons laantje indraaien ?

Moest uw gediensigheid dan zo beloond worden ? Als die twee signoren aan zijn tafelke belandden, veerde onze Staf recht, loenste eens naar die lokkende mand en, met een sierlijke boogzwaai die elke korfbalkampioen zou hebben doen watertanden, mepte hij heel dat kartongeval bovenop en -in die verleidelijke zoetigheid. Die twee mannen wipten omhoog van 't verschieten, en terwijl de ene dat projectiel, dat droop van de rekkende brij, van de mande klopte, was alles wat die tweede sukkel kon roepen : " Amai, da schoeon' pateekes !!" Er volgde nog wat, maar ja, ik ken geen Antwerpse vloeken.

En onze Staf ? Wel, die was er bij ' eerste alarmsignaal vanonder gemuisd, samen met zijn collega's van die twee plichtige tafelkes. En wie durft ze ongelijk geven ? Maar Meester Gysel, moest dat nu echt dat ge, op dat dramatisch moment en met een zeemzoet wezen, aan die pateekes ventjes ging vragen : " Vanwaar zijn die snotneuzen, garçon ?" En dan dat gemelijk antwoord : " Wette't ga, menier, dan wet ekik het ook !" Hoe ik dan niet ontploft ben ! Als de lucht wat opklaarde en alle mandengedoe verdwenen was, hebben we't slagveld verlaten, zijn we onze verwaalde schapen gaan zoeken en gingen, wat vroeger dan verwacht, een kijke nemen langs de "Antwerpse kaaien".

... En later, op de trein, wisten we heel goed waarover we moesten praten.

O. GALENS.

Vervolg van de Beeldekens :

Tijdens de lente en de zomer was dit plein werkelijk een bloemenweide. Tientallen soorten wilde bloemen bloeiden in volle pracht. Waar wij als kinderen echt tuk op waren, waren de grote witte margrietten die wij nu nog amper in een aangeplante bloementuin vinden.

Hoeveel bouwwerken Tuur gezet heeft, kan ik niet bij benadering zeggen maar het waren er wel verschillende tientallen. Alleen de belastingsontvanger zal het wel juist geweten hebben. De bouwmicrobe heerste over gans de familie Van Mossevelde. Jozef, de broer van Tuur, was eveneens aannemer van bouwwerken en rioleringswerken. Zijn firma legde de riolering in het dorp. De zoon van Jozef werd eveneens aannemer van wegenwerken : de firma Van Mossevelde, Hogeweg te Gent. Ook hieraan is inmiddels een einde gekomen.

(wordt vervolgd)

PAUL HESTERS

REDACTIERAAD : PAUL HESTERS
WAEYTENS PATRICK
RITA DE MAESSCHALCK

DE SCHAPER VAN DE LANGELEDE

Iedereen voelt reeds de lentekriebels. De winter moet wijken ! Niet alleen wij doen instinctief mee aan deze gevoelens, ook de natuur blijft niet ten achter. Alhoewel de winter eind februari nog fel tegenstrubbelde en zelfs de Nederlanders nog een elfstedentocht aanbod, is zijn tijd toch gekomen om te gaan. Jong leven dartelt her en der op de nog schrale weiden. De lammetjes worden geboren en springen speels in de nog frisse voorjaarslucht. Toen herinnerde ik mij de woorden van een tweetal jaren terug. Het was bij een zekere De Bruyne op de Langelede, de welke weet ik niet meer. Daar werd mij verteld als ik eens iets wilde schrijven over de Langelede, eens zou moeten binnenwippen bij de schaper. Hij was ongeveer 87 jaar en nog goed van geest. Maar ja, uitgesteld en nog eens uitgesteld, niet kwaadwillig, maar bij gebrek aan tijd. En zie het geblaas van de hongerige lammetjes deed me weer aan deze woorden herinneren.

Zo kwam ik begin maart bij Gustaaf De Buck beter gekend als meester De Buck, waar ik tot mijn onsteltenis hoorde dat de schaper van de Langelede diezelfde week begraven werd. Mijn eerste woorden waren : "spijtig, ik ben te laat." Het samenstellen van het jaarboek over de klompenmakerij had mij zodanig in de greep gehouden, dat ik de rest uit het oog verloren had. Doch het voortdurend aanschouwen van jong leven in de schapenwereld en het besef dat dit misschien wel de laatste schaapherder van onze gemeente was, liet mij niet met rust. Ik aanzag het als een morele plicht toch enkele regels neer te pennen en zo "Fons, de schaper van de Langelede" een plaats te geven in ons dorpsleven.

Foto : Zicht op de Langelede ; de schaper met zijn kudde aan de oever van de vaart.

Foto : Rond de jaren 1880 beschrijft de Franse auteur C.Lemonnier zijn reis door België waarbij hij verscheidene steden en gemeenten aandoet waaronder ook Wachtebeke en hiervan maakt hij een tekening " LE BERGER DE WACHTEBEKE".

Bij mijn navraag waar ik het best zou zijn om iets op te tekenen over deze wijkfiguur, verwees men mij naar de zoon van de oude schaper, ook de schaper van de Langelede genoemd. En ik die dacht dat de laatste schaapherder onze kontreien had verlaten. Hij "Fns" was dus niet de laatste maar zijn zoon Gilbert die was en is de laatste echte schaapherder van de Langelede, zoals hij zelf beweert. Ik ben uit nen schaper geboren en heb zelfs tientalle jaren schapen gehoed, dus zal ik wel de laatste zijn zeker. Laten wij niet te ver vooruit springen. Zonder de oude schaper was de jonge hier niet geweest.

Dat Fons Creve de naam meekreeg van "Fons, de schaper van de Langelede" zal wel niemand verwonderen. Zijn beroep was daar niet vreemd aan en zeker in die tijd van de bijnamen. Anderzijds was de naam Creve een veel voorkomende naam op de Langelede, ook de voornaam Fons trof men daar meermaals aan.

Onze schaper werd geboren te Moerbeke-Waas op 24 april 1897. Hij werkte thuis als keuterboerken en om wat meer te verdienen ging hij in de polders werken. Ook de campagne in de suikerfabriek was welkom. Om wat vlees tussen de tanden te krijgen smokkelde en stroopte hij. Iemand die hij in zijn stropkens gevangen heeft was Leonie Coumans, een herderinnetje uit Moerbeke-Waas. En ja, hij was nog maar pas 21 als hij zijn ja-woord gaf aan dit meisken.

Hij had het getroffen. Hij kreeg buiten de dochter nog een bruidschat mee, namelijk een keu schapen, 50 in getal. Van daar trok hij naar de Langelede en onze keuterboer werd schaper.

Foto : Fons Creve, de schaper, toont aan
Yvan De Bruyne hoe men schapen scheert.

De jas, een zware kapotjas van de soldaten, enen uit de oorlog 14-18. Meestal een paar kloffers aan de voet dit tegen de koude en de nattigheid. De schaaplepel, onmisbaar. Dan nog nen zak waarin het volgende niet mocht ontbreken : een zak met boterhammen, een pulle koude koffie, een kruikje jenever (stiekem), een mes om eventueel gewonde schapehoeven wat bij te werken, wat zalf en ontsmettingsmiddelen en zeker een ijzerdraad om stropkens te zetten.

Om 10 uur trok hij de baan op tot het invallen van de duisternis en dit elke dag. Hier en daar een babbelken slaan op 't land met de ene of andere boer, terwijl de honden de kudde in de gaten hielden. In 1925 zag een klein schaperken het levenslicht en kreeg de naam Gilbert Henricus. Nen echte schaper, niet ene die door zijn huwelijk schaper was geworden zoals zijn vader !

Op 12-jarige leeftijd hoedde ons klein schaapherderken gelijk nen groten. Hij zou zijn vader alle eer aan doen. In de winter hoedde men met twee kudden, daar de hoeveelheid gras te klein was om er een ganse kudde op los te laten.

In 1924 kon hij een woonhuisje kopen op dezelfde wijk en er zich vestigen tot in de lengte van zijn dagen, tot het aardse einde.

De kudde schapen groeide aan. Geen enkele graskant werd niet gegraasd. Het was toen nog niet de tijd van de sproei-kar die menige flora en fauna vernietigde. De oevers van de Langeledevaart werden verpacht bij de provincie en later bij de gemeente. Waar men tegenwoordig moet betalen om de vaartkanten gemaaid te krijgen, moest men vroeger betalen om zijn schapen langs de vaart te hoeden. Men moest tevens niet eetbare elementen zelf omhakken met de eventuele hulp van de kantonnier.

Ook de dijken op Nederlands grondgebied werden gehuurd. De rootplaatsen van het vlas werden kort gehouden door dezelfde wolproducenten.

Wat waren de attributen van onze schaper ?

Dit verschilde wel even naargelang de weersomstandigheden. Vooreerst dik flanellen ondergoed en een hemd met een lange slip.

De beesten werden nog wat bijgevoerd op de weide. In de lammertijd sliepen men bij de dieren om ze te helpen bij het lammeren. Oorlog of geen oorlog, alles draaide verder. Toen moest men wel opletten voor eventuele diefstallen van de Duitse bezetter.

Dat schapen meer produceerden dan lammetjes, weet wel iedereen. Ook de wollen jas moest op tijd afgedaan worden. Hierbij hielpen de verschillende schapers elkaar. Het scheren van de schapen was een hele gebeurtenis. Men volgde altijd dezelfde rituelen. Men begon op een nuchtere maag om 4 uur in de morgen. Als ontbijt at men eieren, 's middags altijd spinazie dit om de mannen wat extra kracht te geven en omdat het de tijd was van de spinazie in de hof. Wanneer de schaar piepte, zowel letterlijk als figuurlijk, moest deze gesmeerd worden met 'nen dreupel'. Hoe later op de dag, hoe meer de schaar piepte, dus hoe meer 'dreupels'. Dit tot wanneer men moest stoppen wegens de duisternis of uit zathheid. Ook de jonge schaper deed meer dan schapen hoeden. Hij jaagde achter 't vrouwvolk en zo sloeg hij eenzelfde naamgenote aan de haak, een Dianeken, niet te verwarren met een bepaald type van auto. In 1962 gaat Fons de schaper met pensioen terwijl zijn zoon Gilbert nog tot in 1966 de schapen hoedt en daarna zoals velen, in Sidmar gaat werken. Nog 24 jaar kon Fons Creve genieten van een vredige oude dag. Op 10 maart dit jaar werd hij door de Heer teruggeroepen naar de oude schaapstal hierboven. Een wijkfiguur ging van ons heen maar, God zij dank, niet de laatste schaper van Wachtebeke. De jonge schaper, Gilbert, is er nog als het evenbeeld van zijn vader. Ook hij geniet reeds van een zorgeloze oude (jonge) dag wel zonder schapen maar in zijn hart nog steeds "de schaper van de Langelede".
Ik wil dit verslag tot eindigen met een gelegenheids gedicht van O.Galens.

SCHAAPJES VAN DE LANGELEDE

P. HESTERS

Schaapjes, grazend in de kudde
langs de Langeledevaart,
'k heb dit beeld uit vroeger jaren
dankbaar in mijn hart bewaard.

Hier een halmpje, daar een sprietje
of een sappig klaverblad,
tot je, op het eind, van 't smullen,
ronde schapebuikjes had.

Fons, de schaper, met zijn mantel,
en zijn staf, steeds in de weer ;
en zijn trouwe hond, al dravend
langs de bende, op en neer.

Maar, dat is zo lang geleden.

Allemaal verleden tijd.

Langs de baan zijn schapepootjes
lang niet meer in veiligheid.

'k Mis je, schaapjes, hond en herder,
tripp'lend langs de waterplas,
en ik mis je... schapekeutels
in het "Langeleedse" gras.

O. GALENS

7 april 1986

Wie waren uw voorouders?

GENEALOGIE

De vorige maal hebben wij alles genoteerd wat betreft onze kinderen. Met eenzelfde werkwijze kunnen wij alvast beginnen. Alhoewel geboortekaartjes hier zelden voorkomen als men rekent dat degene die zijn voorouders opzoekt niet jonger is dan 40 jaar. Zijn uw ouders nog in leven dan is dit wel iets gemakkelijker. Wat regelmatig te vinden is zijn H. Communieprentjes. Ook trouwfelicitaties, menu's van het huwelijksfeest, eventueel toespraken op dit feest waarin alle goede en minder goede kanten van uw ouders belicht werden.

Vraag aan uw ouders wat zij zoal meegemaakt hebben in voor-en tegenspoed, wie hun peter en meter was, wat zij met nieuwjaar zoal kregen, in welke omstandigheden zij al dan niet aan een eigen woning zijn gekomen. Zelfs of zij kinderen gewenst hadden en of zij er genoeg hebben of dat zij het anders gewild

hadden. Ook bij hun kunt U gegevens inwinnen over nonkels, tanten en grootouders langs beide zijden. Noteer alles zorgvuldig. Men kan het gebruiken om een echte familiegeschiedenis samen te stellen. Alvorens naar de officiële instanties te stappen is het best alles in eigen familie op te zoeken : oude klasfoto's van uw ouders, resultaten op school, hoelang zijn zij naar school geweest, welk beroep hebben of hadden zij. Wanneer men alles samen heeft is het best dat U nu ook alle nonkels en tantes een familiebezoek brengt, en op dezelfde manier als bij uw ouders alles noteert. Daar zult U zien dat er nog zaken uitkomen van uw ouders of grootouders die uw ouders aan U niet wilden vertellen. Ook eventuele vrijgezellen of geestelijken in de familie zijn een zeer goede bron. Aan hen werden soms zaken toevertrouwd waarvan anderen niets wisten. Her en der zullen oude familievetes aangehaald worden die in vele gevallen een financiële achtergrond hadden. Laat u daar niet door storen, ook zij zijn niet weg te denken. Vraag overal naar oude foto's, doodsprentjes doodsbriefjes, trouwboekjes, om ze af te schrijven of te kopiëren. Denk er wel aan, stukken die men graag terug wil geeft men zo snel mogelijk terug. Dit wekt een zeer groot vertrouwen. Oude notatisakten van aankopen, verdelingen, huwelijkskontrakten zijn een bron van officiële inlichtingen. Ik kan U wel vertellen, en dit uit eigen ondervinding, u zult overal goed ontvangen worden. Heb geen drempelvrees om bij familie te gaan waar u in jaren meer over de vloer geweest bent.

Teken eveneens op van wat en hoe ze overleden zijn : ziekte ? ongeval..? Vergeet ook de familie in het buitenland niet. De tijd dat zij naar Amerika en Frankrijk trokken ligt nog niet zo ver achter ons. Leg nu al deze gegevens naast elkaar en vergelijk ze. U zult tot merkwaardige resultaten komen en als alles mee zit, reeds een familiechroniek hebben van ongeveer 100 jaar.

Zonder dat men één officiële instantie heeft moeten raadplegen. We geven hier enkele afkortingen die men best gebruikt :

o = geboren oK gedoopt voor de Kerk
 + = overleden +K begraven voor de Kerk
 x = gehuwd xK gehuwd voor de Kerk
 xx = tweede huwelijk xxx = derde huwelijk
 P. = peter
 M. = meter
 Fa = dochter van
 Fs = zoon van
 Get. = getuigen
 xkontrakt = huwelijkskontrakt
 B. = beroep
o te = geboren te
 + te = overleden te
 x te = huwelijk te
 D = diploma
 W.P. = woonplaats

EEN VOORBEELD :

Gezin : LAHEYNE Amand, August X VERPLANCKE Philemona, Frederica
 Laheyne Amand August : fs Levinus x Delaruelle Coleta o Overslag(ZL)
 6 februari 1839 x 18 maart 1874 te Overslag (ZL) met Verplancke Philemona
 Frederica, fa Dominicus x Vermeulen Coleta o Overslag (ZL) 2 november
 1845.

Hij : B : plankenzager, o K 6 februari 1839, P. Joannes De Laruelle M.
 Maria Jacoba Hillaert + te Zaffelare 2 april 1931. Hij was tevens wethouder
 op de gemeente Overslag (ZL)

Zij : B. Landbouwster oK 2 november 1945. P.M.+ te Zaffe-
 lare 25 april 1926.

Hun kinderen :

1. Petrus Dominicus	° Wachtebeke 20.11.1875
+ Zelzate 29.10.1958
x Van Hove Albertina
2. Marie	° Wachtebeke 19.02.1877
+ Zaffelare 27.12.1947
x Uytendaele Victor
3. Isidorus	° Overslag (ZL) 8.06.1878
+ Moerbeke-Waas 23.11.1934
x Van Hecke Emerentia
4. enz...	

Van al de kinderen wordt eenzelfde lijst gemaakt als in het gegeven voorbeeld.
 Alle andere gegevens kan men per gezin verwerken in een verhaal.

(wordt vervolgd)
 Paul Hesters

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

EERSTE KWARTAAL VAN 1986

Van Hove Kevin, Meersstraat 32
 Daeyaert Jeroen, Salvialaan 12
 Cleenewerck Simon, Rozenlaan 35
 De Somviele David, Vinkenstraat 8
 Hallynck Elewout, Smishoek 18
 Van De Velde Michael, Bovenhoek 35
 De Graeve Mattias, Langelede 36
 Lataire Anouska, Kalve 39
 De Buck Pauwel, Sint-Franciesdijk 3
 Van Hurck Andy, Spechtstraat 4
 Verreck David, Lijstersstraat 5
 Van Kerkhove Ingeborg, Ramonshoek 86
 Verswalm Johan, Ramonshoek 45
 Van Kerckhove Nele, Groenstraat 24

Van De Sompel Joan, Lochristi en Cortvriendt Nathalie, Rechtstro 48
 Van De Vivere Peter, Gent en De Vetter Christelle, Rozenlaan 30
 Hertoghe Christiaan, Vinkenstraat 36 en Hanssens Christel, idem
 Holvoet Frank, Brandstraat 10 en Turpyn Hildegarde, idem
 Matthys Christiaan, Spreeuwstraat 21 en Neyt Rita, Zelzate
 De Clercq Aimé, Langelede 86 en Van Nieuwenhuyze Maria, Langelede 93
 Mestdagh Roland, Roodborststraat 17 en Van Hoey Hilda, idem

Van Der Sypt Achiël, Stationsstraat 27 (62J.)
 De Weyn Anna, Dorp 25 (80J.)
 Jesoïrens Elodia, Papdijk 18 (72J.)
 Delaruelle Magdalena, Vieruitersten 8 (75J.)
 Foucquaer Theofiel, Meersstraat 31 (88J.)
 Veelaert Martha, Godshuisstraat 13 (80J.)
 Bequoye Leon, Lijsterstraat 9 (58J.)
 Wyngaerd Camillus, Ramonshoek 31 (75J.)
 De Caluwe Elisabeth, Meersstraat 28 (24J.)
 Audenaerde Petrus, Meersstraat 31 (91J.)
 Bauwens Yvette, Langelede 96 (49J.)
 Puts Germana, Rechtstro 35 (81J.)
 Van Vooren Willy, Stationsstraat 88 (52J.)
 De Houx Achille, Molenhoek 50 (75J.)
 Van De Voorde Bertha, Kerkstraat 31 (84J.)
 De Vos Augusta, Meersstraat 31 (85J.)
 Vanhulle Irma, Meersstraat 31 (82J.)

Vervolg STAAT VAN ONZE BEVOLKING

Overlijdens tijdens het eerste kwartaal van 1986 :

Creve Alphonse, Langelede 84 (88J.)
 Van Damme Freddy, Meersstraat 56 (20J.)
 Vispoel Patrick, Brandstraat 5 (30J.)
 Seghers Helena, Kerkstraat 72 (86J.)
 Verbeke Maria, Meersstraat 31 (76J.)
 Bauwens Oscar, Meersstraat 31 (84J.)
 De Winter Irma, Godshuisstraat 13 (80J.)
 Van De Voorde Achiël, Godshuisstraat 13 (68J.)
 Hesters Leo, Ramonshoek 43 (78J.)

BEVOLKINGSCIJFER DD 31 MAART 1986 : 6.984

Inwendige mutaties : 58 personen

Aankomsten : 62 personen

Vertrekken : 75 personen

V A R I A :

Dat er zich onder onze leden ook echt dichterstalent bevindt bewijzen de hieronder staande gedichtjes van de hand van Mevr. Raes Alice.

"De Wachtebeekse Heemkundige Kring
 wat is dat voor een ding,
 Ze houden zich bezig met oude gebouwen
 vol aandacht te aanschouwen
 het nieuws van vroeger en 't verleden
 tot op de dag van heden
 Ze hebben een mooie historie opgebouwd
 en ook wij worden stilaan oud. "

"Een oud moedertje zit bij de haard
 het leven was haar zoveel waard.
 Ze rakelt nog eens in het vuur
 want buiten is het zo guur.
 Ze overdenkt haar ganse leven
 want het nam en heeft gegeven
 Ze zit stil te dromen
 op wat er nog gaat komen
 haar man is overleden
 daar heeft ze voor gebeden
 haar kinderen zijn hun weg gegaan
 en leiden nu een nieuw bestaan
 haar kleinkinderen geven haar vreugd
 dat doet haar harte deugd
 Eens zal de dag komen
 dat zij niet meer zal dromen. "

Raes Alice, Anna
 (° 4-4-1917)

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring « Oud Wachtebeke »

13de Jaargang

3de Kwartaal 1986

PETRUS STAELENS MET ZIJN VISKAR

Elk auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijk uitgever :
Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9070 Wachtebeke.

EDITORIAAL :

* Na de negende Saffarkensmarkt spitsen wij ons nu toe naar de jaarlijkse tentoonstelling. Geloof me, het wordt steeds moeilijker om iets nieuws en interessants naar voren te brengen.

Toch willen we nu reeds voorop stellen dat we één klaslokaal voorbestemd houden om vele schoolfoto's en andere documentatie daaromtrent ter inzage te stellen.

De schoolregisters van de Molenhoek, Ramontshoek, Langelede, Overslag en Center zullen we aan de bezoeker kunnen open stellen.

Op die manier kunt U uw vroegere schoolmakers terugvinden en zo uw geheugen even opfrissen.

Van deze lijsten kunt U ter plaatse een fotokopie krijgen zodat er verder thuis nog eens kan nagepraat worden.

Doch om ons veilig te stellen voor de volgende tentoonstellingen zouden wij U willen vragen uw schooldocumentatie en foto's ter beschikking te stellen. U kunt ze meenemen naar de tentoonstelling waar er terplaatse een negatief wordt van gemaakt alsook een fotokopie waar U zelf alle gegevens van die foto (s) kunt opschrijven.

Zoek nu reeds op zolder en in kasten en breng ze mee, U zult ze slechts enkele minuten moeten missen.

Verder zal er een grote verzameling bidprentjes ter inzage zijn waar men dan ook een kopie van kan krijgen.

Nu reeds mogen wij aankondigen dat mevrouw René Baers (Margriet van de Kring) haar medewerking verleent en alles wat zij bezit over onze gemeente ter beschikking stelt.

In ons volgend blad besteden wij wat meer aandacht hieraan.

* Langs deze weg danken wij nu reeds iedereen die een extra exemplaar van ons jaarboek heeft gekocht en ook al diegene die iets extra bij het lidgeld hebben gegeven. Zij die hun jaarboek nog niet gekregen hebben moeten niet wanhopen, één dezer dagen komen wij langs.

* Zoals U verder in dit tijdschrift kunt lezen werd ons jaarboek voorgesteld aan de pers. Dit gebeurde op het gemeentehuis waarna een receptie werd aangeboden door het gemeentebestuur. Bij deze willen wij het gemeentebestuur danken voor de waardering, het koele vocht en de versnaperingen.

* Op een bestuursvergadering werd er gezocht naar nieuwe horizonten over ons verleden en liefst op gemeentelijk vlak. Zo kwam naar voor dat het wel eens interessant zou zijn het wel en wee van de uitwijkingen van onze gemeente even na te gaan. Zij die vertrokken naar Amerika, Frankrijk, Wallonie, ... hoe brengen hun nazaten het er van af ?

Daarom vragen wij aan onze leden ons adressen, foto's, brieven en alle andere nuttige informatie ter beschikking te stellen om zo contact te kunnen nemen met de nakomelingen van onze inwoners.

Paul Hesters.

W A C H T E B E E K S E P E U R D E R S

Wellicht zijn er nog enkele van onze lezers(essen), die zich de romantische tijd herinneren van voor dertig-veertig jaar, waarop we bij zomerse val-avonden, onze peurders zagen optrekken naar de Moervaart of naar 't Vaardeke. Die peurders die, met de peurkodden op de schouders, waaraan de peurbak bengelde, hoopvol opstapten naar het lokkende water. Daar gingen zij hun avonden wijden aan hun geliefkoosde hobby. Of moet ik het soms passie noemen ?

Want het genoeg dat die bezigheid bezorgde kon enkel door een echte peurder gesmaakt worden (zoals wij, oningewijden, nooit een doorwinterde duivenmelker kunnen begrijpen).

Het is vooral voor deze die dit niet meer meemaakten, of die hier toen nog niet woonden, dat deze herinneringen zijn bestemd.

Waarin bestond dat nu eigenlijk, "het peuren" ?

Wel, een peurder was gauw ingespannen, en de portemonnee werd ongemoeid gelaten. Geen peperdure hengels in riet, bamboe of glasvezel, geen rag-fijne nylonlijntjes, geen kilo's amorce of voerder, zelfs geen vishaakje kwam hier te pas. Hier telde alleen een paar soepele "koddekes" (dat

zijn Wabeekse perchekes) Die kwamen uit het bos of werden ergens uit een essekant gekapt. Daarbij hoorde dan een stuk koord (als lijn), een stukje lood, sommigen werkten met een dobber, voor anderen scheen dat een overbodige luxe. En ... daarmee was heel de kous af. Zeker mocht men de peurbak niet vergeten en de peure. Ja, die peure, daar werd soms zweet voor gelaten, vooral als 't een droge zomer was en de regenwormen moeilijk te vangen.

"Tekenen" zeggen ze hier bij ons tegen die beestjes, al is't dat die pierkes dat zeker als een scheldnaam inkasseren. Dus, ze trokker er, binst een vrij uurtje, op af met riek en doos en gingen teken lutsen in een zompig weike of een laagliggende graskant. Bij regenweer was dat een klein bier, maar bij lange droogte kostte 't soms moeite en veel zweet. Want, om een fatsoenlijke peur op te rijgen, moest je toch wel op vijf of zes dozijn "pierkes" rekenen. Dat oprijgen was een peulschilletje. Voor iemand met stielkennis en vaardige vingers mocht dat amper een kwartiertje duren. De teekskes werden, één voor één, in hun volle lengte, op een sterke draad geregen ('t liefst sterrekesgaren), tot een grote krans gebonden, rond de drie vingers tot een dikke dots gewonden, bovenaan met een fijn touwtje vastgesnoerd en ... de vertoning kon beginnen.

(een appetijtelijk werkje, vind je niet ?)

En toch moet ik bekennen dat ik hier meevoel met jullie, dierenvrienden, meer dan je denkt, maar mogen mosselamateurs dan ook geen mosselen meer koken...

Zo, de peure kon te water gaan en alles werd nu overgelaten aan de bijtgrage palingen en de wakkerheid van de peureman die, bij lukken en missen, moest zorgen dat zijn bak een behoorlijke populatie kreeg.

En dat was, in die jaren geen zware opdracht, gezien het toen in onze wateren van paling krioelde. En 't bracht, bijna elke keer, een fijne en goedkope smulpartij op voor peurder en heel het gezin.

Want 't gebeurde zo zelden dat een peurder schoorvoetend en blut terug naar huis moest. Is't dan een wonder dat (voor binst die armoedige oorlogsjaren) een peurdershobby als een gezegende hobby werd aanzien ? Toen, als alles op de bon te krijgen was (of niet te krijgen) zwommen de palinkskes zelf naar ons toe, zonder bon of bede.

't Is dan ook niet te verwonderen dat men bij de peurders mensen vond van alle rang en stand. Er waren daar goeievers, pasteibakkers, bieruitzeters, stationsbedienden, schoolmeesters, werklieden, boerezoons en wat weet ik nog meer.

Hoe jammer (vergeef het me, beste Wachtebeekse peuders uit die tijd) maar je waart ook met zoveel, te veel om je hier allemaal op te noemen. Daarom vermelden we er maar enkelen die in, of heel dicht bij ons dorp woonden. En 't is met gildebroederlijke vreugde (maar ook met leed in het hart, omdat er van dezen maar drie meer in leven zijn) dat ik dit visitekaartje aan elke lezer (es) aanbied.

jozef noeT
 benoniE van heirsele
 vien Stevelinck
 richar vErplancke
 maurice jaNnssens
 achieL coone
 carken den brUsseleir
 robert casneuf
 guStaaf de bruyne
 philemon van dE voorde
 oscar galens
 achiel lammens

D E P E U R D E R

Er zat aan de Moervaart een peurder te ... peuren,
 met eng'lengeduld naar zijn dobber te speuren ;
 die lag maar te dobb'ren, 't was al wat hij deed.
 Beneên, aan de peure, geen paling die beet.

Maar pas stak de vloed op die 't water deed keren,
 een roek'loze paling wou't toch maar riskeren.

Een ruk aan de "kodde"en, gans van de wijs,
 trok peurder te snel : ieder schot is geen prijs.

Och, paling, waarom moest je 't nog eens proberen ?

De hand lag al klaar om je mores te leren :
 ... en paling en peure tegaar, met een smak,
 één kronkelend kluwen, 't vloog recht in de bak.

Gedaan met de ruste : ze gingen aan 't bijten
 en baaske had werk om ze binnen te smijten :
 zodanig dat hij, tegen 't muggengedoe,
 geen pijpje kon stoppen, zo ging 't er aan toe.

Dat duurde zolang tot daar, boven de bomen,
 de maan heur gezicht door de wolken liet komen ;
 en iedereen weet toch, of heb ik het mis,
 dat 't dan voor een peurder geen kermis meer is.

De bak werd geland, maar wie kon het beschrijven ?

De bodem lag vol, ... vol met spart'lende lijven.
 En peureman stapte, zo preuts als een pruis,
 gezind en gezwind met zijn vangste naar huis.

Maar 's anderendaags was 't geen peuren maar peuz'len.

Geeneen die aan tafel, veel zin had in treuz'len ;
 want vader en moeder en kleuters, hoe straf,
 ze likten hun duimen en vingerkens af.

O. GALENS.

Thon
 denonit van heitsele
 vien Stevelinck
 richar verplancke
 maurice janssens
 schiel coone
 carken den brusselleit
 robert casneit
 gwaal de bruyne
 philimon van de voorde
 oscar galens
 schiel jammes

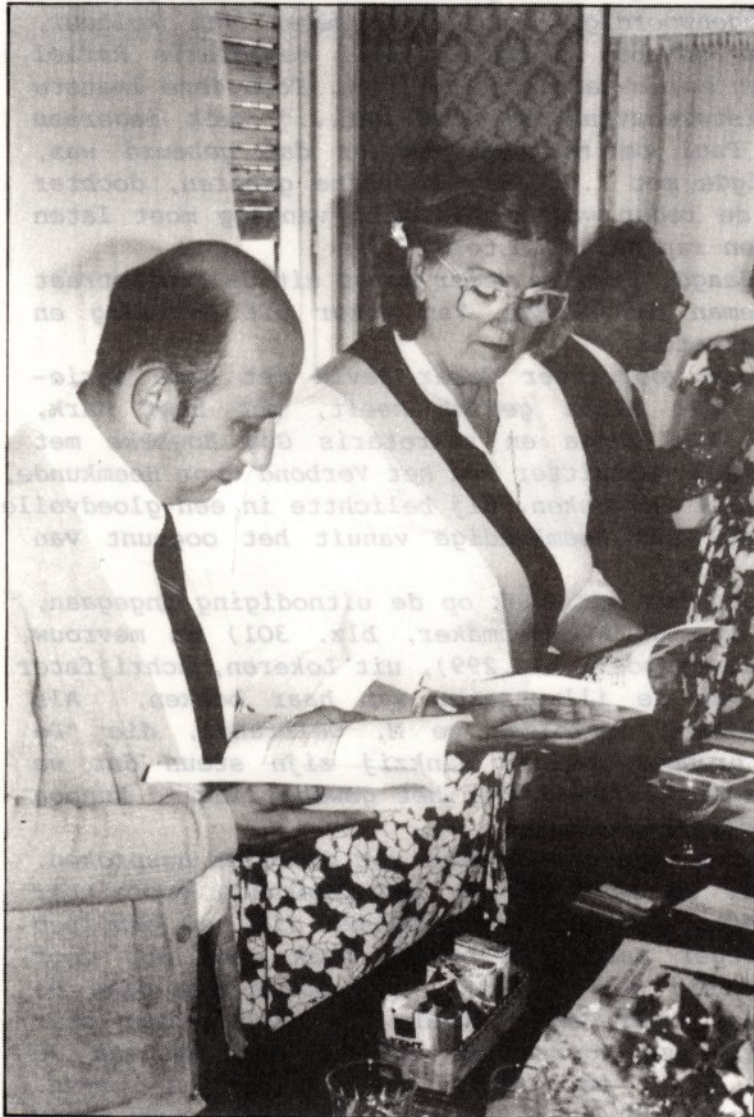
VOORSTELLING VAN ONS JAARBOEK 1986 "DE KLOMPENMAKERIJ" EN HULDIGING

VAN SCHRIJVER PAUL HESTERS TEN GEMEENTEHUIZE OP 29 JUNI.

Toen jaren geleden Liliane Borgt in het huwelijk trad met Paul Hesters was dat voor beide families een heuglijk feit, dat op gepaste wijze gevierd werd. Niemand zal toen ook maar in het minst vermoed hebben dat dit de rechtstreekse aanleiding was, dat onze burgemeester zich op 29 juni jongstleden zou moeten laten verontschuldigen bij monde van eerste schepen Marie-Madeleine De Pauw.

Hoe zit dit nu feitelijk in elkaar ?

Eerst hebben we vader René Borgt, klompenmaker, de derde en laatste generatie van zijn geslacht. Dit beroep behoorde ondanks doorgedreven mechanisatie, tot de ambachtelijke tijd en was evenals deze gedoemd te verdwijnen. Enkel als dood materiaal in musea en levend op ambachtsmarkten zoals onze Saffarkensmarkt zijn de laatste overblijfselen terug te vinden.

Dan hebben we als tweede Paul Hesters zijn grootvader, één der laatste mulders van Wachtebeke.

Ook dit was een beroep uit de ambachtelijke tijd. Het leeft nog voort onder gemekaniseerde vorm, maar de eeuwenoude karakteristieke molens zijn bijna allemaal verdwenen. Het was dus uit eerste hand dat Paul voeling had met ambachten en het leven van het volk. Rusteloos werker als hij is, werd hij ettelijke jaren terug toch nog besmet door de mikrobe van de heemkunde en hij is ze tot heden niet kwijt geraakt.

Foto: Eerste schepen en de gemeentesecretaris vol aandacht voor het boek.

Dit moest tot resultaten leiden. Eén daarvan, ons jaarboek 1983 over molens, is bij de meeste van onze leden reeds bekend. En minder bekend werk is de familiegeschiedenis van de Laheyne (Irma Laheyne was de moeder van Liliane Borgt).

De kroon op al Pauls inspanningen is echter zijn boek "De Klompenmakerij". Dit boek van 332 blz., terzelfdertijd gepubliceerd als ons jaarboek 1986 en als boek van uitgeverij M.Oelbrandt, is werkelijk het meest volledige

werk over klompenmakerij ons bekend. Resultaat van drie jaar noeste arbeid en reeds maanden voordien in de pers aangekondigd, mocht het verschijnen van "De Klompenmakerij" niet ongemerkt voorbijgaan.

En het is hier als derde dat het gemeentebestuur Wachtebeke op de proppen komt. Het heeft de gewoonte elk jaar ter gelegenheid van de kermis, einde juni, iemand als "verdienstelijkste Wachtebekenaar" te bekronen.

De aktiviteit van Paul Hesters was het gemeentebestuur niet ontgaan en hij werd gekozen tot laureaat. Dit gaf dan op 29 juni jongstleden twee aktiviteiten ineens :

- hulidiging van Paul door het gemeentebestuur, en
- voorstelling van "De klompenmakerij" aan het publiek. Er was veel volk aanwezig. Vooreerst natuurlijk de families Borgt en Hesters met Liliane en Paul aan het hoofd. Er werd menige foto gemaakt en eveneens gefilmd. Het gemeentebestuur was vertegenwoordigd door de schepen van kultuur, de heer Nevejans, door de heer schepen De Kesel, door sekretaris Rafael De Roover en door eerste schepen Marie-Madeleine De Pauw. Toen deze laatste haar toespraak opende met "Gisterenavond om acht uur..." keek iedereen stomverbaasd naar Liliane en Paul om te zien wat er dan gebeurd was, maar toen mevr. De Pauw vervolgde met "... werd Delphine geboren, dochter van onze burgemeester. Dit is de reden waarom hij zich vandaag moet laten verontschuldigen..." was iedereen rap gerustgesteld.

De klompenmakers waren ook opgedaagd. Behalve vader Borgt uit de Kruisstraat konden we nog de heren Blendeman uit Kalve, Van Acker uit Overslag en Van de Voorde uit Bassevelde begroeten.

Van heemkundige zijde waren onze voorzitter Cesar David met dame Marie-Thérèse, Rita De Maesschalck, die alles getikt heeft, met heer Mark, bestuurslid Maurice Buyle met eega Magda en sekretaris Guy Hoebeke met vrouwe Cecile aanwezig. Provinciaal voorzitter van het Verbond voor Heemkunde, de heer Ruys, mocht natuurlijk niet ontbreken. Hij belichtte in een gloedvolle toespraak de verdienste van Paul als heemkundige vanuit het oogpunt van de sociale geschiedenis van ons volk.

Voorts waren nog twee medewerkers aan het boek op de uitnodiging ingegaan, namelijk meester Galens (lied van de Klompenmaker, blz. 301) en mevrouw Yvonne Waegemans (De Vlaamse Klompenboer, blz. 299), uit Lokeren, schrijfster van kinderverhalen, vergezeld van de illustrator van haar boeken. Als laatste maar één der belangrijkste vermelden we M. Oelbrandt, die "De Klompenmakerij" in de handel brengt. Het is dankzij zijn steun dat we U, geachte leden, dit fantastische jaarboek voor het gewone lidgeld kunnen verschaffen. Hiervoor onze hartelijke dank.

Zoals reeds hier en daar vermeld werden er ook heel wat woordjes gesproken. Na het welkomstwoord door Mevr. De Pauw en een indrukmakende voorzitter Ruys, dankte schrijver Paul Hesters verscheidene mensen die hem geholpen hadden bij zijn reuzewerk. Uitger Marcel Oelbrandt brak een lans voor een goed onthaal van het boek bij het publiek. Toen Marie-Madeleine De Pauw na lang zoeken uiteindelijk toch Cesar David, die zich achter haar verstopte, gevonden had, kreeg onze voorzitter ook de kans om aan de waardering van de heemkundige kring voor Pauls werk uiting te geven. Toen werd Paul gehuldigd als verdienstelijkste Wachtebekenaar, een hulde waarin ook mevrouw Liliane betrokken werd, want zonder de steun van zijn vrouw kan geen man veel bereiken. Iedereen verkeerde toen reeds in een opperbeste stemming. En nadat het eerste exemplaar van het boek aan Paul Hesters overhandigd werd en alle aanwezigen het Gulden Boek ondertekenden, begon de receptie aangeboden door het Gemeentebestuur. Onnodig te zeggen dat de sfeer er niet op verslechterde. Toen de laatste druppel geledigd was, verdween iedereen naar andere horizonten om daar de viering van deze gedenkwaardige dag voort te zetten.

Wie waren uw voorouders?

GENEALOGIE

Willen wij nu nog verder in onze familiegeschiedenis gaan dan zijn we verplicht archieven te raadplegen. Dit gaat van gemeentelijke-, militaire-, rijks- en notarisarchieven. Waar zeker nog aandacht moet aan geschonken worden is dat er misschien nog personen zijn die dezelfde familiegeschiedenis napluizen. Zo kan men tot een vruchtbare samenwerking komen die veel tijd, geld en kilometers uitspaart. Nadat men alle gegevens van de familie heeft opgetekend zoals uitgelegd, bekijkt men deze grondig en maakt men aantekeningen over gegevens die ontbreken zoals geboortedatums, huwelijksdatums en overlijdens, beroepen, woonplaatsen, enz... De meeste van deze informatie kan men dan in de gemeente archieven terugvinden, dit voornamelijk bij de afdeling Bevolking. Bij sommige gemeenten kan men deze boeken zelf nazien ; andere gemeenten laten dit

niet toe en moet men de gegevens aanvragen tenslotte zijn er ook gemeenten die hiervoor geen enkele medewerking verlenen, wat uiteraard het onderzoekwerk niet bevordert.

Eén zaak mogen wij zeker stellen : val de bediende van die dienst niet al te lastig en preciseer wat U juist wenst. Let wel op, wettelijk gezien mogen er geen akten ingezien worden die geen 100 jaar oud zijn. Wanneer zij U die toch laten zien, is dit een gunst waarvoor men dankbaar mag zijn. De gemeentebesturen kunnen ook financiële tegemoetkomingen vragen voor die opzoekingen. Vraag daarom eerst hoeveel deze bedragen, want zij kunnen nogal oplopen.

Hoe gaat men nu te werk ? Bij alle registers zijn er om de 5 of 10 jaar alfabetische lijsten opgemaakt, zowel voor huwelijk, overlijden als geboorte. Hierin zoekt men de naam op welke men wenst. Achter die naam staat ofwel een datum of een nummer met een jaartal. Die verwijzen naar het register van dat bedoelde jaar. We zullen dit nu even met een voorbeeld illustreren. U zoekt een zekere Verplancke die geboren zou zijn ongeveer in het jaar 1890. Neem nu de alfabetische lijsten en schrijf alle Verplanckes op die men in 1889-1890-1891 aantreft.

René Verplancke	nr. 6 1889
Edgard Verplancke	nr. 23 1889
Edmond Verplancke	nr. 78 1890
Desiré Verplancke	nr. 2 1891

Nu dient U de geboorteregisters van 1889 tot 1891 te raadplegen. Het kan gebeuren dat deze in één boek samengebonden zijn, het kan ook dat zij in twee verschillende registers zijn ingebonden.

Nu zoekt men de verschillende Verplanckes op met de gekende gegevens en dan dienen de volgende gegevens uit de geboorte akten opgeschreven te worden : volledige naam van het kind, vader, moeder, juiste geboortedatum omdat deze niet altijd overeenstemt met de aangiftedatum van de aangever of aangeefster en hun verscheidene beroepen en verwantschappen met elkaar, ook de woonplaats kan gegevens omvatten.

30

Mr. Hestere

In het jaar achthienhonderd zesentwintig den enden aprilten
 heb twee man midders, voor ons geboortfermoent Burgemeester
 Jean Baptiste van der Burch, en van der gemeente te weten van de
 Diftict van de provincie van Vlaenderen, is gekomen
 Johannes Hestere, oud zeventienertig jaren, tepperen wonende
 in de gemeente der tie van de hertogdom welken ouder
 loont heeft een kind van het mannelijke geslachte geboren had
 ten twee vrouwen als maniddag van hem der Klaverder
 en van Franjiscus marquette zijn huisvrouw deursaar
 aenhy vercleert te willen geynevormnaa van 180.
 de voornoemde verclaring en vertoening gedaan yde tege
 woordigheit van lidium haerens onder die jaren bakker
 en van Berna en dorstouf negecutwintig jaren onderwy
 sbeidewonen de binnende gemeente ende raden met de
 getuigen hebben met ons detegenswoordig egeboorte verklaring
 getekent naardat de zelve manken alle door ons was voorgelien
 jaanves hestere J. Hestere, Hestere, J. Hestere

Bemerk : foutieve naam in zijkolom van akte spreekt op Ivo Hesters

Hestere	In het jaar achthienhonderd zesentwintig den Veertien
Johannes	Tijmari en twee man commissary, Voor ons Diftict Joseph fermont Bur
Baptiste	gemeente ambtenaar van den burgerlykstand der gemeente Wachtelike
	subdiftict Oostvlietpunt Goud, provincie Oostvlaenderen, zijn verclaren
	Scraptimus Elveraut, mo bnaar niet achtentwintig jaren, Schorarovon van om
	overleem in de Diftict de vos, verbuset met achtentwintig jaren, kennis
	gen bestaanssel van den overleden, beide wonende te Wachtelike, dertikke met
	heten niet laud, dat hestere om elf jaren der meysing en zyne woning ziele
	Katje in deze gemeente is overleem Joannes Baptiste
	Hestere, laud bouwer met vierentwintig jaren geboren in wonende
	in deze gemeente, zoon van Georgius hestere en van Joanna Maria de
	Wille, beide alhier overleden in achtentwintig jaren, Franjiscus marquette
	laud bouwer van de gemeente te Wachtelike, en hebben de Compromissiers ons
	beide verklaard niet te kunnen zekeren noch te kennen, welke
	nooit geland hebben en in deze ons allen getekent
	De J. Hestere

Weet U zeker dat nr. 6 1889 uw eigenlijke voorvader is dan weet U meteen wie Uw oudere voorvaders waren. Alle Verplanckes die binnen de 8 maanden na nr. 6 1889 geboren zijn kunnen onmogelijk broers of zusters zijn van Uw voorouder. Men springt nu meteen 8 maanden vooruit en 8 maanden achteruit om de broers of zusters van uw voorouder op te sporen tot wanneer men geen kinderen meer vindt uit hetzelfde echtpaar geboren.

Dit is natuurlijk het simpelste geval. Anders wordt het als de vader meer dan eens is getrouwd en er halfbroers en zusters worden geboren Dit kan meer dan eens voorvallen zodat men in feite met 2, 3 of meer verschillende kinderen zit. Hetzelfde kan gebeuren wanneer de man komt te overlijden en de vrouw hertrouwt, doch dan verandert de naam van het kind als de moeder niet met eenzelfde naamgenoot trouwt als haar vorige echtgenoot. Vandaar het goed noteren van alle gegevens.

Wat ook regelmatig voorkomt is de geboorte van een onecht kind. Daardoor krijgt het kind de naam van zijn moeder mee. Dit mag men zeker niet als een schande beschouwen. In zeer vele gevallen komt het voor als kort voor de geboorte de moeder dan toch trouwt, de echtgenoot het kind op zijn naam neemt. Dit staat dan steeds vermeld in de zijrand van de geboorteakte, met de datum erbij. Hebben wij het met een onechte voorouder te doen dan kan men niets anders dan de verder geschiedenis van de moeder uitzoeken. Zo kunt U zien dat het niet altijd simpel blijft. Voor het zoeken van overlijdens gebruikt men dezelfde werkwijze. Men zoekt de naam in de klappers op en kijkt deze dan na in de eigenlijke overlijdensakte. Heeft men deze gevonden dan schrijft men de volgende gegevens op : de juiste naam en voornaam + leeftijd. Meestal staat er ook de naam van zijn vader of haar vader en moeder bij. Eventueel de gemeente of het land vanwaar hij of zij afkomstig is. In 95 % van de gevallen staat er ook vermeld met wie hij of zij gehuwd is geweest. Er kunnen verschillende namen bij staan wanneer men meer dan éénmaal is gehuwd, doch dit is niet altijd het geval. De naam van de echtgenoot of echtgenote waarmede hij of zij het laatst is getrouwd staat zeker opgeschreven.

De naam van de aangever kan ook veel omvatten. Is het zijn zoon, of schoonzoon, of een ander familielid of iemand die niet verwant is aan de familie ? Het is beter dat U alles nauwgezet optekent.

Volgende keer nemen wij een huwelijksakte onder de loep, want daarin zijn nog meer gegevens te vinden.

(wordt vervolgd)

PAUL HESTERS

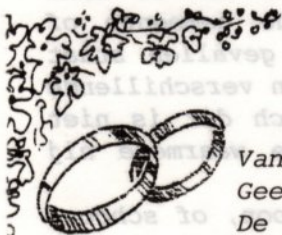
REDACTIERAAD : PAUL HESTERS
 WAEYTENS PATRICK
 RITA DE MAESSCHALCK

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

TWEDE KWARTAAL VAN 1986

Goossens Bart, Kalve 45
 Bauwens Femke, Ramonshoek 55
 Smeets Ruud, Langelede 45
 Victor Philippe, Dorp 79
 Alterburg Riccardo, Rechtstro 18
 De Koeyer Michael, Zwaluwlaan 32
 Van Acker Koen, Stationsstraat 93
 De Nys Ellen, Peene 5A
 Verstraete Danny, Kalve 33
 Parthoens Lynn, Spoorwegstraat 17
 Vanhove Dries, Kerkstraat 64
 Van Poucke Wendy, Ramonshoek 52
 Heirwegh Tom, Overslagdijk 12
 Steel Thierry, St. Franciesdijk 38
 De Caluwe Kevin, Melkerijstraat 47
 De Vlieghe Delphine, Walderdonk 51
 Haaze Steven, Zwaluwlaan 24

Van Poucke Patrick, Kalve 65 en De Vos Greta, Achterhoek 8
 Geers Ward, Evergem en Meskens Rita, Oudeburgse Sluis 34
 De Visser Philip, Lokeren en Van Trappen Marleen, Molenhoek
 Van Den Bossche Ivan, Molenstraat 54 en Schauvliege Inge, idem
 Maenhaut Erik, Sas van Gent en De La Ruelle Sandra, Stationsstr.
 Piot John, Gent en De Vos Myriam, Schoolstraat 1
 Van Der Cruyssen, Zelzate en De Caluwe Christine, Molenhoek
 Van Houcke Hans, Meersstr. 7 en De Wilde Carine, idem
 De Freyne Dine, Zottegem en Cloeckaert Karin, Blaarstr.5
 Cornette Frankie, Zelzate en Rousseaux Sylvia, Zwaluwlaan 44
 Kaekebeke Dirk, Lovendegem en Colpaert Colette, Kerkstr.46
 Rombaut Gino, Brandstraat 10 en Blomme Ghiselle, idem

Ongena Elodie, Oudeburgse Sluis, 32 (79J.)
 Van De Velde Elvira, Godshuisstr. 13 (87J.)
 Gillis Martha, Meersstr. 31 (84J.)
 Van Hende Germania, Smishoek 4 (76J.)
 Plompen Josephus, Meersstr. 31 (88J.)
 Van Nieuwenhuyze Renaat, Overslag 55 (65J.)
 De Beule Gerard, Molenhoek 35 (73J.)
 Beyer Louise, Meersstraat 31 (83J.)
 Staelens Gilbert, Axelsvaardeken 33 (36J.)

Vervolg overlijdens :

Maes Rudy, Nachtegaalstr. 30 (43J.)
 Pielael Margarita, Stationsstr. 58 (77J.)
 Volckeryck Maria, Meerstr. 31 (80J.)
 De Wyn ALbert, Walderdonk 48 (70J.)
 Roelandt Liliane, St. Franciesdijk 20 (41J.)
 Titeux Rachel, Dhalialaan 20 (89J.)
 Verhegge Anna, Catharinastr. 3 (77J.)
 Van De Velde Marie Louise, Molenstraat 48 (53J.)

BEVOLKINGSCIJFER DD 30 JUNI 1986 : 6.992

Inwendige mutaties : 116 personen

Aankomsten : 60 personen

Vertrekken : 49 personen

Zalig de dooden die in den Heer sterreen.

H. Jans.

†

GODVRUCHTIGE GEDACHTENIS
 VAN DEN HEER
DÉSIRÉ JOZEF FERMONT

zoon van JOSEPHUS
 en NAVERIA VAN POTTELBERGHE,
 geboren te Wachtebeke den 28 Mei 1890,
 en aldaar schielijk overleden den 23 December 1974,
 Burgemeester van Wachtebeke,
 Ridder der Leopoldsoorde,
 Voorzitter der Sint-Ambrosiusgilde
 en lid der koninklijke Janjarenmaatsch. De Eendracht.

Niet de plotselinge dood is te vreezen, maar wel
 die, welke te gelijker tijd schielijk is en onvoor-
 zien.

H. Greg.

De Heer geeft soms een voorbeeld met hoog-
 geplaatste personen weg te rukken, opdat de min-
 deren door dit voorbeeld leeren alind bereikt te
 zyn.

H. Bon.

Tot U, o Heer, heb ik mijn hart verheven, op
 U, mijn God, heb ik betrouwd: laan niet toe dat ik
 in beschaming valle.

Ps. XXIV. 1. 2.

Zijne kristene gevoelens, zijne rechtzinnige in-
 forst en zijne welgemeende handewitte, soms wel
 onder een ruw uitwendig verbergen, zullen hem,
 lopen wij, bij den Heer de eeuwige vrede verwe-
 ven, en het eindeloos geluk dat het eënic doelwit
 moest zijn hier op aarde.

Zoet Hart van Jesus wees mijne Heide!

(300 d. aff.)

Zoet Hart van Maria wees mijn heil!

(200 d. aff.)

R. I. P.

druk. DE ROOVER, Wachtebeke, kerkstraat

Bidprentje van wijlen Burge-
 meester Fermont, één van
 de vele illustraties van
 onze tentoonstelling tijdens de
 jaarmarkt 1986.

Wachtebeke Beeldkens

Uit Onze Kinderjaren.

DEEL IV : "DE ZUS VAN TUUR"

Was Tuur een speciale man, van zijn zuster kon hetzelfde gezegd worden. Zij was echt iets apparts in de vrouwengemeenschap. Diegene die haar maar op latere leeftijd hebben gekend, zullen wel even raar opkijken bij het aanschouwen van de hierbijgaande foto.

Foto : Links Juffrouw Van Mossevelde met daarnaast 2 medestudentinnen.

Zij was toen in de volle fleur van haar leven. De foto is genomen op de normaalschool te St. Niklaas, waar zij studeerde voor onderwijzeres. Het is een wonder dat zo een meiske niet aan de haak geslagen werd door een of andere jongeling. Zijzelf is dus als onderwijzeres uit de school gekomen en kreeg eerst een tijdelijke plaats in de parochieschool van Langelede. Daarna nam zij haar taak waar op de school van de Ramonshoek. Over die periode doen allerlei sterke verhalen de ronde. Godsvruchtig zoals ze was werden er dagelijks kaarsen gebrand voor het een of ander heiligenbeeld. Elke maand veranderde de heilige beeltenis. Bij het bezoek van de inspecteur moest hij zeker even oplettend zijn voor de juffrouw en de leerlingen als voor het druipend kaarsroet dat op alle mogelijke en onmogelijke tijdstippen kon toeslaan op iemand zijn kleren.

Voor de missie had zij een zeer grote bewondering : niets was haar te veel , boekjes, almanakken ten voordele van deze werken, schafte ze zich met grote hoeveelheden aan. Het knikkend negertje op de lessenaar was één der attributen dat in die tijd niet weg te denken was.

Foto : Lerarenkorps op school van Ramonshoek.
v.l.n.r. Juf. Van Mossevelde, Meester Tacq, Juf. Hoebeke,
en Juf. Marquenie.

Wilde men op een goed blaadje staan, dan stak men een cent in de gleuf. Wanneer ze het zag, en het negertje knikte voldaan, dan had men genoeg betaald om ongestraft de één of andere guitenstreek uit te halen. Wie het meest van die kwajongensstreken uitstak betaalde vlug met knopen dat was veel goedkoper !!

De jongens iets nuttigs bijbrengen voor later was wel wat anders. Iedereen in de klas deed waarin hij zin had. Men stond op en ging naar buiten, men babbelde, men vocht. Moest men op straf staan in de gang dan draaide men de kapstokken uit de muur, het werd op den duur van kwaad tot erger. Het enige waarmee zij de jongens wat kalm kon houden was het voorlezen van wat sterke verhalen uit de missie. Er zijn er zelfs die het zo bont maakten dat zij meer uren buiten dan in de klas doorbrachten. Vraag het maar aan "De Letters", zij die de naam meekregen "de rosten Letter".

Alle ongedierte zoals kikkers, meikevers, sprinkhanen enz... waren goed om in de klas voor wat opwindung te zorgen. De kinderen wat bijbrengen buiten het katholiek geloof was voor haar moeilijk. Zij was te goed en te zacht van aard. En de kinderen zelf kwamen meestal uit het boerenmilieu, waar men niets anders kende dan werken.

Slechts één maal heeft Juffrouw Margriet zich met hand en tand verzet tegen iets op school. Jaren had de wijk van de Ramonshoek een hoog leerlingen aantal zowel langs mannelijke als vrouwelijke kant. Doch dit bleef niet duren. Wilde de school overleven dan moesten de klassen gemengd worden. Dat was te veel voor Juffrouw Margriet ! "Soort bij soort, of daar komen vodden van", dacht zij. En zo heeft zij geschreven naar allerlei instanties, zelfs naar de bisschop.

Maar het mocht niet helpen, de klassen werden tegen haar overtuiging gemengd. Dit was iets wat zij lang niet heeft kunnen verkroppen. Wat zij ook stimuleerde was het te communie gaan, elke vrijdagmorgen. Dat waren dan de 'kruistochters', waarvan de bezieler priester Edward Poppe was. Om die titel te bekomen moest men een aantal vrijdagen zonder onderbreking te communie geweest zijn. De foto hierbij is genomen op het hof bij Juffrouw Van Mossevelde in de Stationstraat. Dit zijn een groep kruistochters kort na de eerste wereldoorlog. Het waren meestal meisjes die het vroomst waren, doch mijn vader steekt hier toch wat bovenuit.

Foto : "DE KRUISTOCHTERS" met links Juf. Van Mossevelde en jongetje met strik, Robert Hester (mijn vader).

Het was meestal het 3de en het 4de leerjaar dat onze juffrouw voor haar rekening nam. Wanneer de kinderen dan naar het 5de leerjaar overgingen was voor velen hun bekwaamheid dermate laag dat de volgende onderwijzer alle moeite had om er nog wat van te maken.

Dit was te wijten aan haar goedheid en de onbekwaamheid zoveel kinderen in de hand te houden. Anderzijds hadden wij de nalatigheid van de ouders die er zich niet van aantrokken of hun kinderen wel deden wat zij moesten doen op school. Zoals wij reeds schreven moesten de meeste kinderen toch werken als zij thuis kwamen van school. Al bij al, niemand die bij juffrouw Van Mossevelde in de klas gezeten hebben zijn die tijd vergeten. Zij zien er nog altijd de leuke kant van maar geven anders ook grif toe dat het van hun kant niet steeds was zoals het hoorde te zijn. De brokstukken moesten dan meestal gelijmd worden door meester Scheire. Na twee losbandige schooljaren die snaken terug in het gareel doen lopen dat was een ander paar mouwen.

Normaal gezien gaat een onderwijzeres bij 60 jaar op pensioen doch daaraan had Juffrouw Margriet nooit gedacht. Tweemaal per dag om en weer van de Stationsstraat naar de Ramonshoek op een loopken, wie zou dan aan pensioen denken ? En toch kreeg ze op zekere dag te horen dat zij op pensioen moest gaan. Hoe kan dat nou ? Zij had immers nooit iets gevraagd. Dit laatste was gebeurd door toedoen van meester Scheire die toch vond dat zij wat te oud geworden was en niet mee geëvolueerd was met haar tijd. Zo kwam zij zonder te weten aan het einde van haar loopbaan. Zij werd opgevolgd door Juffrouw Leonie Baers.

Nu kon zij haar broer Tuur beter verzorgen en bijstaan en ook haar godsvruchtigheid wat opdrijven waarvoor zij bekend stond.

Wie toen tandpijn had kon deze laten aflezen bij onze Juffrouw en of het soms lukte ! Alle verdiende centen gingen toch naar een of ander missiewerk.

(wordt vervolgd)

PAUL HESTERS

WIE WAREN ZIJ ?

Iedere oorlog brengt zijn slachtoffers mee zoals U reeds kon lezen in sommige van onze jaarboeken. Wat wel opvalt is dat het steeds om de oorlog 14-18 gaat. Wat de oorlog 40-45 betreft drukken wij hier een integrale tekst af van een pamflet ter gelegenheid van een gebedsdag waarop alle opgeëisten en weggestuurden vermeld staan.

ZONDAG 31 DECEMBER

ALGEMENE GEBEDSDAG

VOOR ONZE AFWEZIGEN

Wij hebben Kerstmis gevierd en Nieuwjaar staat voor de deur. In duizenden en nogmaals duizenden families van ons land blijft steeds de plaats open van hen, die ze zeker tegen dezen tijd thuis hadden gedroomd. Ginder moeten ze 't aanvoelen hoeveel beter het is een "thuis" te hebben waar moeder zorgt en vader zwoegt.

Hoevele en hoe groote ontgoochelingen !

De mensch wikt
Maar GOD beschikt.

Komt, laten wij onze gebeden en offers vereenigen tot één groote smeekbede, opdat ze allen sterk zouden blijven in de beproeving en aldus Gods zegen over zich trekken :

Z.M. de Koning Leopold III en de koninklijke familie.

De politieke gevangenen, waaronder uit onze parochie : NAUDTS ADOLF, NAUDTS LEON, VERSTRAETE ROBERT (kantonnier)

De meer dan 400.000 arbeiders, waaronder uit onze parochie :

AUDENAERT CYRIEL
AUDENAERT EMIEL
AUDENAERT MARINUS
BAERT ALBERT
BAERS RENE
BAETENS JULIEN
BELAERT ANDRE
BELAERT RENE
BEYENS ANDRE
BRIJS CAROLUS
BRACKE ANDRE
BRIJS KAREL
CHALMET ROGER
COPPIETERS RENE
COONE GERARD
COONE MAURITS
COPPENS PROSPER
COPPENS RAYMOND

DE CONINCK GERARD
DE CONINCK MAURICE
DE HOUX MICHEL
DE LAENDER REMI
DE LA RUELLE RENE
DELLAERT HENRI
DE MEE GILBERT
DE MEY THEOFIEL
DE MUL RAYMOND
DE ROUCK RENE
DE ROOVER MAURICE
DE WINTER PRUDENT
DROESBEKE RENE
FASSEL RICHARD
FIERENS OMER
GEERTS RAYMOND
GELDOLF MARCEL
GHIJSEL MAURITS

COURBET ALBERT	HAEMERS AIME
CRUEL EDMOND	HAEMERS MAURITS
DAVID RENE	HAENTJENS ACHIEL
DE BEULE GEORGES	HAENTJENS GUSTAAF
DE BLIECK GEORGES	HEIRWEGHE RENE
DE BLOCK OMER	HESTERS OMER
DE BRABANDERE ALBERT	HESTERS GASTON
DE CALUWE GERARD	JACOBS LEO
DE CALUWE HENRI	JANSSENS MARCEL
DE CLERCQ ACHIEL	L'ECLUSE KAMIEL
DE COENE ANDRE	L'ECLUSE CYRIEL
DE COENE FLORENT	L'ECLUSE RICHARD
MARQUENIE GUSTAAF	VAN BAMBOST ACHIEL
MISSEGHERS THEOFIEL	VANDENBERGHE RENE
MISSEGHERS ROBERT	VAN CRONENBURG HIPPOL
PLASSCHAERT ROMAIN	VAN DE VOORDE LAURENT
POIGNAERT JULES	VAN DE VOORDE LODEWIJK
POPPE ANDRE	VAN DE VOORDE RENE-GUST
POPPE GERARD	VAN DE WINCKEL FRANS
PROVOST EMIEL	VANDORPE ANDRE
PROVOST HENRI	VAN HAMME RICHARD
PUTS JULIEN	VAN HEYGHEN GUSTAAF
PIJCK MARCUS	VAN HOECKE ALFONS
REYNIERS JULIEN	VAN HOECKE CLEMENT
REYNIERS PETRUS	VAN HOECKE RENE
ROETS RENE	VAN KERCKVOORDE ROBERT
ROMBAUT HECTOR	VAN LAERE AMEDE
ROTTIER ALBERT	VAN LAERE EDWARD
SCHAUT LEONARD	VANLAERE KAREL-LOD.
SEYSSSENS ANDRE	VAN LOO HUBERT
SEYSSSENS GERARD	VAN PETEGHEM GUSTAAF
SOETHAERT ALFRED	VAN VERDEGHEM FELIX
SOETHAERT JAN	VAN VERDEGHEM PHILEMON
STADEUS VICTOR	VAN VERDEGHEM PROSPER
STEEL RENE	VELDEMAN ALFONS
STEVELINCK GUSTAAF	VERPLANCKE GENTIL
SWARTELE GERARD	VERPLANCKE GERARD
SWARTELE RICHARD	VERPLANCKE THEOFIEL
TACQ ARSENE	VERVAET LEON
TEMMERMAN KAMIEL	WAUTIER MAURICE
THIJS PHILEMON	WILLEMS WILLY
THIJS VICTOR	

Onze soldaten in Engeland, waaronder uit onze parochie : GERARD CELIE, LOUIS DE FLEURQUIN.

De 70.000 krijgsgevangenen, waaronder wij geen parochianen meer tellen. Al de families die door oorlogsfeiten in druk en ellende werden gedompeld.

KERKELIJKE DIENSTEN :

7u. en 8.30 u. : Communiemissen

10 u : Plechtige Hoogmis, gezongen door het mannenkoor.

2 u. : Aanbiddingsuur : Vespers, Pater noster, Gebed voor de afwezigen en Lof.

Voegt bij Uw avondgebed ALTIJD een bede ter intentie van de afwezigen !

DIT IS MIJN GROOT GEBOD :

"BEMINT ELKANDER".

N.B. Door de gewillige zorgen der kajotsters zal een gedenkplaatje aangeboden worden. PRIJS 2 fr. Zeer aanbevolen.

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring «Oud Wachtebeke»

13de Jaargang

4de Kwartaal 1986

FAMILIE PRAET UIT DE STATIONSSTRAAT MET HONDESPAN

Elk auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijk uitgever :
Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9070 Wachtebeke

Tentoonstelling

In ons vorig nummer hebben wij reeds een oproep gedaan om oude foto's even uit de vergeethoek te halen. Alle foto's zijn welkom alhoewel we dit jaar als thema voor onze jaarlijkse tentoonstelling "Het Schoolverleden" kozen.

De oproep van de vorige keer bracht reeds heel wat nieuw materiaal op het toneel. O.m. de Langeledeschool anno 1894 behoort tot de nieuwe oogst. Ook foto's die meer dan 20 jaar oud zijn behoren tot onze aanwinst. Meer willen wij hier niet over vertellen, U komt zelf maar zien en de verbazing zal des te groter zijn.

Zij die nog oude schoolfoto's bezitten gelieve een seintje te geven en wij komen langs. Kunt U ons niet bereiken breng de foto's dan mee naar de tentoonstelling. Wij kunnen er direct een kopie van maken. Alle tentoongestelde foto's zijn gecopieerd en genummerd. U kunt er op speciale bladen bijschrijven wat U weet over die foto's en wie wie is. We zullen ze later gebruiken als bron voor een boek over het onderwijs op onze gemeente. Zonder uw inlichtingen en daadwerkelijke steun kunnen wij niets. Blijf niet passief genieten van onze opzoekingen maar help ons wegwijs te geraken uit alle klasfoto's.

Wij kunnen U tevens aankondigen dat Georges De Laender, conservator van het museum "Moervaartstede" al zijn documentatie betreffende de school en het onderwijs ter beschikking stelt op onze tentoonstelling.

Dat betreft o.m. oude catechismussen, schoolboeken, schrijfboeken, prenten, schrijfbenodigdheden, kortom teveel om op te noemen, maar zeker het bekijken waard.

Zoals wij reeds beloofden komen alle schoolregisters terug aan de oppervlakte. Nl. de gemeentelijke jongensschool Overslag, de meisjesschool Overslag, de gemengde school Langelede, de gemengde school Ramonshoek, de meisjesschool Molenhoek, de gemeentelijke jongensschool Rechtstro. Van al deze registers kunnen fotokopies verkregen worden.

Trouwens alle schoolregisters kunnen gekopieerd worden en van alle tentoongestelde foto's kunnen reproducties aangevraagd worden. Een gespecialiseerde firma zal ze vervaardigen en binnen de 3 weken na de tentoonstelling kunnen ze worden geleverd.

De prijzen, afmetingen en voorbeelden kunt U zien op de tentoonstelling zelf. Deze gaat door op 8 en 9 NOVEMBER 1986 van 10 tot 18 uur in de oude Gemeenteschool in het Rechtstro.

Traditie getrouw kunt U er tevens genieten van koude of warme drankjes, van een gezellige sfeer en van herinneringen van vroeger verteld door Jan en alleman. De onderstaande foto's geven U reeds een voorsmaakje van wat wij te bieden hebben op de vermelde data.

Ook de huishoudschool, de landbouwschool en het klooster met de kostschool zijn in talrijke foto's te zien. Andere thema's zoals de oorlog 14-18, de rantsoenkaarten van 40-45 komen niet zo uitvoerig aan bod.

Iedereen, jong en oud kan er zijn gading vinden. Ook iets nieuws zijn bidprentjes en foto's van prominente figuren van onze gemeente. Verder willen wij hier niets meer over vertellen maar eindigen met de slagan **KOM EN OVERTUIG UZELF.** Tot op 8 en 9 november !!

Paul Hesters

P.S. Vergeet uw bril en vergrootglas niet !

Foto : Bewaarschool in het klooster te Wachtebeke anno 1909.
Deze school was beter bekend onder de naam "PAPSCHOLEKEN"

Foto : School van de Ramonshoek, jaartal onbekend.

Foto : Zicht in de klas van de meisjesschool op de Molenhoek in het jaar 1945.

Foto : Binnenzicht van de klas op de Langeledeschool, onderwijzeres is Juffrouw De Letter.

Foto : Gemeentelijke Jongensschool Center 1914-1918.
 Het zijn kinderen van het 3de en 4de leerjaar geboren in 1908.
 De schoolmeester is meester De Groote. Op de onderste rij
 zien wij als tweede van links Gustaaf Temmerman uit Peene.

PAUL HESTERS

EDITORIAAL :

Nieuws van Hier en Elders :

Een Heemkundige Kring leeft niet alleen op zichzelf en heeft niet alleen de taak de sporen uit het verleden vast te leggen, maar moet ook meeleven met hetgeen heden reilt en zeilt op de gemeente en elders. Met genoegen stellen wij vast dat er, middels sport- en andere cultuurraden meer en meer samenwerking komt tussen de talrijke Wachtebeekse verenigingen.

Graag geven wij dan ook gevolg aan het verzoek van de gemeentelijke Sportraad U, of tenminste de dappersten en sportiefsten onder U, op te roepen tot deelname aan de "WANDEL MEE-DAG".

Op zondag 9 november start vanaf 14.30 u. aan de Oude Jongensschool Rechtstro een 12,5 km. lange wandeling langs de mooiste natuurgebieden van onze gemeente. Niet alleen een sportieve happening maar ook eens 'n andere kijk op het mooie dat ons Wachtebeke te bieden heeft.

Van "Elders" nu, en "Heemkunde". Uit het Limburgse mandenmakersdorp STOKKEM krijgen wij vragen omtrent de mandenmakerij en vlechtwerk, voor hun geplande tentoonstelling "De Vlechttechniek in Vlaanderen". Meer speciaal vraagt men onze lezers erop attent te maken geen gevlochten voorwerpen te vernietigen zonder eerst contact op te nemen met hun kunstkring.

(Adres te verkrijgen bij C. David). Ook mandenmakersgerei is uiteraard welkom. Wij hebben hier destijds een befaamde mandenmakerij gehad en zullen de sporen hiervan nagaan, maar wie weet bezitten onze talrijke leden nog onvermoede schatten of gegevens.

C. DAVID.

STEENTIJDVONDSTEN TE WACHTEBEKE

In de geschreven bronnen vinden we de gemeentenaam Wachtebeke voor het eerst terug op het einde van de 12 de eeuw (De Smet E. 1975) Het is duidelijk dat onze streken reeds veel vroeger bewoond werden. Bij terreinprospektie komen talrijke archeologica uit verschillende periodes aan het licht. Vooral artefakten uit de steentijd zijn bijzonder talrijk.

De belangstelling voor die periode dateert reeds van de vorige eeuw. E. Van Overloop (Van Overloop 1884), Maertens de Noordhout (Maertens de Noordhout 1927 p.55) onderzochten een gebied dat ook delen van Wachtebeke omvatte. M. Gillemans verzamelde "werktuigen" op de zandige hoogtes. Recente prospecties werden uitgevoerd door J. Vanmoerkerke (J. Vanmoerkerke 1982) en L. Van Vlaenderen (Vobov. Info nr. 11 1983).

Het huidige landschap in onze streek werd grotendeels gevormd tussen het einde van de laatste ijstijd (+ 10.000 v. Chr.) en het 4de millennium v. Chr. Het reliëf is weinig uitgesproken. De zandruggen zijn 5 à 6 m hoog, 1 à 2 m boven de alluviale gedeeltes. De stuifzandrug Maldegem-Stekene in het noorden is duidelijk hoger, het hoogste punt bevindt zich op het gehucht Kalve (12m).

De voornaamste waterlopen ; de Moervaart of Kale en de Langelede zijn deels natuurlijk, deels kunstmatig (De Smet E. 1975) Vanaf 1982 had ik de gelegenheid het grondgebied van onze gemeente vrij grondig te prospecteren. Op 14 plaatsen werd een concentratie steentijdmateriaal aangetroffen. Het aantal artefakten op de sites varieert van enkele tientallen tot enkele honderden. Alle sites bevinden zich op zandbodems en 10 ervan in de onmiddellijke nabijheid van een waterloop. Hetzelfde werd ook vastgesteld op Mendonk (J. Vanmoerkerke 1982)

De sites van : Warande, Oostdonk, Overlede, Kalve, 't Mat en Pene bevinden zich in de vallei van de Moervaart, deze van Langelede en Oudeburgse Sluis nabij de Langelede, Walderdonk en Lening 1 in de omgeving van de Lening-of Devoortbeek. De sites van Overslagdijk, Bovenhoek, Ramonshoek en Lening 2 situeren zich verder van een waterloop Bij de interpretatie van dergelijke oppervlaktevondsten moeten we met de nodige omzichtigheid te werk gaan. Het nader situeren in een bepaalde periode van de steentijd kan hier alleen gebeuren op typologische grond, op het al dan niet voorkomen van bepaalde typische werktuigen (eigen aan een bepaalde periode) en blijft dus noodzakelijk hypotetisch.

Op de meeste sites komt steentijdmateriaal uit verschillende periodes voor. Globaal kunnen we stellen dat 3 tijdvakken vertegenwoordigd zijn, nl. : het Epipaleolithicum + 10.000 v. Chr. - het Mesolithicum + 8.000 v. Chr. - het Neolithicum + 4.000 v. Chr.

Tuit het Epipaleolithicum vermelden we enkele losse vondsten op de sites : Lening 2, Bovenhoek, Ramonshoek en Overlede.

Kalve, 't Mat en Oostdonk zijn plaatsen met een meer waarschijnlijke bewoning uit deze periode. Het aantal typisch Epipaleolitische werktuigen is er vrij aanzienlijk en ook de patina op de meeste stukken verschilt duidelijk met deze van de andere sites. F. Van Noten beschreef vroeger reeds enkele Tjongeriaanartefakten uit dezelfde omgeving. (F. Van Noten 1967 p. 227)

Werktuigen uit het Mesolithicum komen op vrijwel alle sites het meest voor. Een datering binnen het Mesolithicum is moeilijk maar wijst eerder naar een midden tot laat Mesolithicum.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Het Neolithicum is bijna uitsluitend vertegenwoordigd door losse vondsten. Een mogelijke uitzondering hierop vormt de site van Walderdonk, dat naast onmiskenbaar Mesolitische stukken een vrij belangrijk aantal Neolitische werktuigen bevat. Bij gebrek aan voldoende vergelijkbare sites in onze streek blijft dit zeer onzeker.

Voor het vervaardigen van zijn werktuigen maakte de prehistorische mens in onze streken gebruik van 3 steensoorten nl. : silex (vuursteen), Wommersomkwartsiet en Glimmerzandsteen. Het silex bij ons aangewend is meestal zeer heterogeen van kleur en best te omschrijven als vleksilex. De herkomst van dit gesteente (silex in het algemeen) is moeilijk met zekerheid te bepalen. Meest waarschijnlijk gaat het om lokaal voorkomende knollen. Van het veel minder voorkomende kwartsiet en zandsteen is de herkomst duidelijk. Dit gesteente komt uitsluitend voor te Wommersom bij Tienen (Brabant).

Op welke manier onze bewoners aan deze grondstof geraakten is nog niet helemaal duidelijk. De aan gang zijnde onderzoeken hieromtrent zullen in de nabije toekomst meer klaarheid brengen.

Als conclusie kunnen we het volgende vooropstellen : vanaf het Epipaleolithicum werden onze streken bezocht door jager- inzamelaars. Ze verbleven op de zandige hoogtes in de nabijheid van een waterloop. Welke vorm deze "ocupatie" had (seizoengebonden ?) is niet duidelijk. Een belangrijk deel van hun werktuigen vervaardigden ze uit steen. Hiervoor gebruikten ze vooral kleine vuursteenknollen uit de omgeving en in mindere mate grondstof uit Brabant.

Tijdens het Mesolithicum lijkt de bewoning het dichtst te zijn geweest. De sporen uit het Neolithicum getuigen eerder van occasionele activiteiten zoals jacht en houthakken dan op vaste bewoning.

Van Vlaenderen L.

Fig. 1 WALDERDONK	Gevleugelde pijlspits met schachtdoorn
2 BOVENHOEK	Bladspits
3 OVERSLAGDIJK	Dusbbelsteker
4 LANGELEDE	Trapezium
5 KALVE	Tjongerspits
6 'T MAT	Cheddarspits
7 OUDEBURGSE SLUIS	Marebladspits
8 OOSTDONK	Spits met afgestompte boord
9 WARANDE	Keischrabber
10 OVERLEDE	Klingschrabber
11 LENING II	Steker op afknotting
12 PENE	Kern met één slagvlak
13 LENING I	Afslagschrabber
14 RAMONSHOEK	Mikrokling met afgestompte boord

DE STAAT VAN ONZE BEVOLKING

Derde kwartaal van 1986

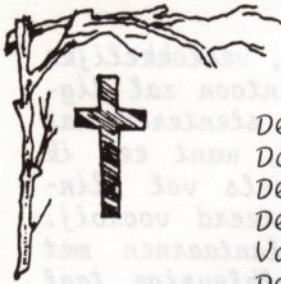

Elegheert Dimitri, Molenstraat 27
 De Bruyne Kristof, Langelede 40
 Van Eetvelde Karen, Axelsvaadeken 72
 Vermeersch Charlotte, Schooteveldstr. 1
 Chalmet Isaura, Stationsstr. 160
 Vandesteene Vicky, Merelstraat 48
 Van de Walle Ineke, Kerkstraat 42
 Thys Juanito, Langelede 157
 Bogaert Maya, Roodborststr. 18
 Van Isacker Svea, Lijsterstr. 2
 Van Driessche Michael, Walderdonk 48
 Wyngaerd Marijke, Dorp 108
 Onderbeke Melissa, Ramonshoek 28
 Mattele Wendy, Salvialaan 18
 De Regge Magalie, Bosstr. 6
 Geerts Timothy, Krokussenlaan 13
 Van Belleghem Dimitrie, Zwaluwlaan 28
 Jacobs Lindsey, Meersstraat 3
 Apere Evelien, Stationsstr. 164
 Van Damme Kathy, Axelsvaardeken 20
 Blomme Eva, Groenstr. 32
 De Weggheleire Leen, Ramonshoek 62
 Verhoeven Heidi, Rechtstro 35
 Ost Michael, Lijsterstr. 21

Lafaut Francis, Smishoek 14 en Creve Els, Axelsvaardeken
 Van Lijssbettens Marnix, Gent en Eeckhout Viviane, Walderdonk
 Hamelink Ludwig, Wilrijk en Van Mullem Cecilia, Ramonshoek
 Lippens Jean-Marie, Zelzate en Aper Claudine, Stationsstr.
 Windey Herman, Gentbrugge en Van Bockstal Petra, Stationsstr.
 De Krijger Wilfried, Molenhoek 62 en De Smet Linda
 Van Nuffel Frank, Brugge en David Marie-Thérèse, Azaleastr.
 Van Hoecke Erik, Merelstr. 30 en De Pestel Veerle, Lochristi
 Van Waes Manuel, Merelstr. 32 en Van Hoecke Ann, idem
 Van de Walle Patrick, Zwaluwlaan 12 en Vincke Marie-Rose, Leeuwerikstr. 10
 Van Doorslaer Eric, Vinkenstr. 32 en Diels Patricia, idem
 Coone Andy, Kievitstr. 4 en Plasschaert Sabine, Stationsstr.
 Van Den Bossche Dirk, Assenede en De Waele Tania, Stationsstr.
 Stals Kristiaan, Lokeren en Verswalm Martine, Langelede
 Van Brussel Bart, Gent en Persoon Pascale, Begonialaan
 De La Ruelle Mark, Godshuisstr. 8 en Wyngaerd Patricia, Brandstr. 12
 Bruggeman Luc, Gent en Creve Ria, Kalve 24

Vervolg : Staat van onze bevolking

De Bruyne Leo, Verbeuldestr. 2 (74J.)
 Doens Ludovica, Godshuisstr. 13 (80J.)
 De Pauw Joseph, Meersstr. 18 (67J.)
 De Canck Jean, Begonialaan 12 (50J.)
 Van Regenmortel Maurice, Godshuisstr. 13 (87J.)
 De Decker Martha, Meersstr. 31 (83.)
 Thys Magdalena, Godshuisstr. 13 (80J.)
 Noet Mauritius, Walderdonk 21 (78J.)
 Seels Raymond, Cornilstr. 12 (89J.)
 Van Hoecke Irma, Godshuisstr. 13 (86J.)
 Hovaert Maria, Meersstr. 31 (87J.)
 Van Der Loo Edmundus, Meersstr. 31 (84J.)
 Cerpentier Alphons, Schoolstr. 9 (64J.)
 De Letter Gustaaf, Ramonshoek 7 (63J.)
 Creve Cyrillus, Hoogstr. 7 (71J.)
 De Vetter Desiderius, Axelsvaardeken 13 (85J.)
 Raynal Amelie, Spechtstr. 10 (80J.)
 Steenput Maria, Overslagdijk 2 (88J.)
 Van Hyfte August, Kleistr. 5 (84J.)
 Bequoye Achille, Nachtegaalstr. 22 (59J.)
 Van Laethem Julia, Vinkenstr. 2 (69J.)
 Roelandt Marie Louise, Meersstr. 31 (76J.)
 Vandevyver Oscar, Mezenstr. 3 (51J.)
 Vijt Sidonia, Dorp 25 (88J.)

Bevolkingscijfer dd 30 september 1986 : 6.992

Inwendige mutaties : 20 personen

Aankomsten : 96 personen

Vertrekken : 83 personen

Redactieraad : PAUL HESTERS
 WAEYTENS PATRICK
 RITA DE MAESSCHALCK

Die Goede Oude Tijd

Nee, 'k durf het waarlijk niet wagen om al die verleidelijke, verlokkelijke dingen op te sommen die 'k daar plots voor een etalage tentoon zal liggen. 't Was op een doordeweekse dag dat ik eens aan 't slenteren was tot aan ons dorp. 'k Heb ons dorp niet helemaal bereikt, want eer ik zover was werd ik daar gekonfronteerd met een paar winkels vol glinsterende uitstalramen. Daar ga je zomaar niet doodgemoedereerd voorbij. Duimdik vensterglas, vele vierkante meters groot, luxe-lantaarnen met flitsende reclamelichten die, bij 't deemster worden, veelkleurige taal moesten spreken om aan elke sterveling diets te maken dat nu alle nare crisisgedachten eens moesten opzijgeduwd worden. En wat een weelde was daar, van op straat, door dat verleidelijke glas niet te bekijken. Koopgrage, lippenlikkende mensen verdrongen er zich tussen raam en toonbanken: keurend en kiezend midden al die lokkende overvloed, niet wetend of het wel een "tarte-simonne", een "charlotte", een "poire-william", of wat weet ik nog allemaal moest worden. Anderen loerden naar die broodweelde die alle rekken vulde met een onmogelijke keuze, of snuisterden in die overvloed van pateekes en allerlei koeken om toch hun gading te vinden en toch eens iets anders te kunnen voorzetten als nichteke Marie op de koffieklets of voor het kaartavondje zou aanlopen.

De prijzen schenen niet zozeer van veel belang te zijn: bankbiljetten werden zo maar op de toog gedeponeerd, wisselgeld zonder na te tellen in de beugel geborgen, en de voldane klant stapte gezind naar buiten, de zoete koopwaar netjes ingepakt in een "riante doos van den huize". Om dan, zeven op de tien, in de wachtende wagen te stappen en zo, in een mum van tijd, naar huis toe...

En dan te denken dat het toch maar een gewone weekdag was. Wat moet het dan worden als straks weerom de winterfeesten komen, of als het Pasen, of als het kermis wordt? En wij allemaal maar klagen, en zagen over die...o nee, ik durf dat woord niet meer te vernoemen.

En gij, mens, die daar woont in zo'n gastronomische behuizing, vindt gij het geen scheldnaam als men u nog "bakker" durft te noemen? Of over

Foto : v.l.n.r. De Letter Maria, Ducheyne Denise, Blendeman Albert

een "bakkerij" spreekt? Ik wel, en 'k vind dat we voortaan het maar 't best zouden stellen met "patissier" of "meester-brood-pastei-taarten-fabrikant". Al dat "gebakker" brengt ons te veel die ouderwetse dingetjes voor de geest die nu, werkelijk, eens afgedaan hebben.

En daar stond ik dan te staan...

Kan 't anders dat wij, oudjes, weer eens in de geest terugfladderen naar onze zalige kinderjaren, en ons weerom eens herinneren hoe 't er vroeger, veel vroeger, op dat gebied aan toe was.

'k Zie nog die eenvoudige bakkerswinkels van weleer, zo moeilijk te herkennen tussen de andere huizen, omdat daar toen die fonkelende vitrines en etalages ontbraken. Alle etelijke waar die daar te "krijgen" was, werd gemoedelijk gepresenteerd achter 't eenvoudig raamkozijn van een gewoon venster. En de keuze was er zeker niet enorm groot. Alles beperkte zich, vooral op een gewone weekdag, tot enige witte en een paar "grove broden", en als 't lukte vond je er ook een hard, steenzwaar roggebrood, en misschien een paar pakken peperkoek. En als 't dan rond of bij de zondag draaide, dan lager er wel een paar rozijnebroden (krentebroden) hun opwachting te maken. Een mand boterkoeken of een schaal mastellen kwam dan soms de betovering wat vergroten. Ja, 'k weet het, in een bakkerswinkel ging de broodverkoop meestal hand in hand met de vlotte verkoop van allerhande voedingswaren. Een bakker van toen mochten we niet voor een sukkelaar verslijten, dat was in de regel een welstellend man. Maar in zijn winkel moest je nu niet echt die massa taarten gaan zoeken. De meeste mensen hadden de middelen niet om die luxe-waars te kopen. Taarten van bij de bakker waren een uiterste zeldzaamheid. 't Gebeurde wel dat je de bakker, ter gelegenheid van een trouw- of familiefeest, op straat zag met zijn grijze, blikken taartedoos in de hand, om ergens een klant met dat edele bakkerbaksel te gaan verwennen. Vele mensen kenden zelfs die taartentrommel niet.

Als 't zondag werd, (en als de kermis naderde zeker) dierven de huismoederkes zelf wel eens hun taartenkunde demonstreren. En was het deeg wat hard, of rook de vulling wat aangebrand, toch ging de specie binnen als klokspijs. Maar de ultieme taartenvervanger in elke woning, groot of klein, was die onvergetelijke kermisvlaai. Die goede, oude, bruine vlaai uit onze streke. Als er geen kommeke vlaai op tafel kwam was er geen kermis ook.

Een ferme brok uit de vlaaikom, een beet die aan 't verhemelte kleefde en plakte, en zelfs met tandeloze mond ten volle werd gewaardeerd.

Maar wie geniet er daar nu nog van de dag van vandaag. Voorbij, voorbij.

Als 't kerstavond werd, dan kwam er steevast een dampende pot chocolademelk op tafel. Mm...zo'n boordevolle chocoladekom met wekskes (mastellen) van bij de bakker. die knapperden als je er de tanden in zette. Of 't smaakte! Dat was echte kermiskost, man. En als de donkere oudejaarsavond daar weer eens was, dan bakte moeder bruine pannekoeken, dat gans den huize ernaar geurde en gans de keuken zich vulde met een zoeterige koekenwalm. We kenden toen geen "dampekap", maar dat gaf niet, hoor. Want we genoten, 's anderendaags, nog gretig van die bedwelmende koekebaklucht.

Wie in het dorp woonde, en dus dichtbij de bakker, bakte zelf geen brood, maar schier ieder huis dat afgezonderd lag, of in de verre wijken, bezat een "ovenbuur". Daar werd elke week, of om de veertien dagen, een ferme bakte geslagen. De trog kwam voor de dag, er werd zwoegend gekneet, de oven gloeiendheet gestookt, en een paar uur later lagen er zes of acht knapperige broden op de plank. Denk nu niet dat de meeste

mensen dat deden uit overdreven zuinigheid. O nee, want we hebben 't hier over de tijd dat een wit brood bij de bakker (verschiet niet) een halve frank of drie kwartjes kostte.

En wie zelf bakte kon daar zeker niet veel stuivers aan verdienen. Maar de aan-huis-bestelling liep veelal mank. En zelf, te voet, naar de verre bakkerij trekken, dan kwam er altijd niet van.

Ik weet er nog van dat "Pierke Bruyckers", van Winkel, een paar keer in de weke, met de "besace" over de schouder, naar Rodenhuize stapte (zowat 6 km heen en terug) om de winkel van Mietje Spruyt met zijn brood te bevoorraden... Die goede oude tijd toch...

Ja, 'k weet het, dat was nu weer een Winkelse anecdote.

Maar 'k zie nog, alsof het gisteren ware, Alois De Pau, met zijn bengelende "besace" enkele van zijn trouwe klanten van hun dagelijks brood voorzien. En Achiel Coone, die zijn dagelijkse ronde maakte om Camiel Samans baksel, per fiets (waarop een grote mand) rond de parochie te voeren. Neen, ik wil hier niemand vergeten, maar 'k heb het zien evolueren bij al onze bakkers van binnen en buiten het dorp; hoe ze zijn overgeschakeld naar andere en betere middelen, zoals Polietje Verplancke, Achiel Leroux (en anderen) die het met echte, levende paardekracht aanpakten. Om later, als moderne, grote heren, met benzinevretende paarden hun ronde te doen.

Hier past het zeker er eens op te wijzen dat Richard Verplancke, hier bij ons althans, de eerste stap naar het meer moderne heeft gezet, en jaren terug al uitpakte met een bloeiende patisserie, wat in die tijd, voor de buiten, een unicum was.

Nu iedereen, of bijna toch, een auto in de garage staan heeft, is het aan-huis-bezorgen omzeggens geheel uit de mode geraakt, en komen kopers en koopsters, 't liefst zelf tot bij de bakker. Daar is keuze...

Wil het nu zeggen dat we steeds die vergelijking moeten voor ogen hebben tussen het oude en het moderne, en het ene moeten beknibbelen en gering-schatten omwille van het andere? In geen geval.

Maar ik weet toch dat we, in die vroegere, sobere jaren, zoveel genoeg beleefden aan een verse boterkoek of een krenteboterham, als nu aan een bekoorlijke "bavaroise". Ja, die dingen van toen waren een echte versnapering, die van vandaag zijn maar een schep uit de zo doodgewoongeworden "hoorn des overvloeds" die we kwistig op al onze wegen ontmoeten.

En toch durf ik nog te spreken van "die goede oude tijd", maar ik versmaad zeker niet deze jaren, die schijnen over te vloeien van melk en honing. Spijts wij allemaal steen en been klagen over crisis en slechte tijd, kijk toch eens goed rondom u. We moeten toch durven bekennen dat we nog zo luid niet moeten om erbarmen schreeuwen. En ik hoop, voor al onze bakkers, en voor ons allemaal, dat we nog lang van dit mooie luilekkerland zouden mogen genieten.

Spijts "die goeje, ouwe tijd".

O. GALENS

Wachtebeekse Beeldkens Uit Onze Kinderjaren.

SLOT : De chocolade van Tuur

Na al de eigenschappen van Tuur in het daglicht te hebben gesteld en zo een beeld te hebben gevormd van deze pitoreske figuur die eens onze gemeente bewoonde, willen wij tot slot de nodige uitleg verstrekken over de titel van dit verhaal. U zult al gauw begrijpen waarom wij deze hoofding hebben gekozen alhoewel wij over Tuur en zijn zuster een gans boek kunnen schrijven.

Zoals wij reeds aanhaalden stelde Tuur zich op als een grote kindervriend. Hij deelde met gulle hand allerlei zoetigheid uit en in het bijzonder chocolade. Hiermee kon hij blijkbaar iedereen verleiden. Reeds vanaf zijn pubertijdjaren trachtte hij met dat bruin goedje de liefde voor een meisje af te kopen. Zo hoorde ik mijn moeder vertellen dat zij reeds voor de oorlog chocolade in overvloed konden verorberen met het bekende handmerk van Tuur Van Mossevelde erop. Zelfs komen werken voor een appel en een

ei bij mijn grootouders om toch wat in de gunst te kunnen staan bij een vrouwelijk familielid. Je weet nooit hoe een koe een haas vangt! Alleen fabrieksverpakte chocolade werd aangenomen, de andere stukken werden ongezien opgeruimd wegens hygienische omstandigheden. Dat Tuur liefdekriebels gevoeld heeft daar valt niet aan te twijfelen. Hij bouwde zelfs een heuse villa, een soort residentie en dit in de Molenstraat rechtover zijn reeds bestaande woningen. Daar zou hij zijn intrek nemen met zijn vrouwtje, na het huwelijk wel te verstaan.

Hoe en waarom het niet zover is gekomen weten wij niet, maar onze Tuur bleef vrijgezel (het meisje ook). Had hij niet zoveel geluk in de liefde als muzikant brak hij alle records.

Wat zou de harmonie "De Eendracht" geweest zijn zonder Tuur met zijn instrument. Hij was zelfs niet verlegen hij wilde het grootste blaasinstrument dat in de harmonie te vinden was, een BOMBARDON.

Vanaf begin 1900 was hij spelend lid in de harmonie, hier op onze gemeente. Zij "oempapa" instrument rond zich gedraaid pakte hij alle mie's op de notenbalk. Zelf ben ik 6 jaar spelend lid geweest van deze harmonie en heb Tuur steeds gekend zittend op de laatste rij, de laagste en zwaarste geluiden producerend. Geen enkele repetitie zou hij overslagen, trouw als hij was. Van wijkkermis naar wijkkermis speelde hij de ene mars na de andere, tussendoor zijn dorst lessend aan een enkele pint bier, de rest van de consummatie werd omgezet in, hoe kan het anders, chocolade. Als men nu naar een wijkkermis gaat ziet men nog amper een tweetal herbergen. Hiervoor wordt dan

De ondergetekenden bekenen hierdoor
dat de muziekinstrumenten die zij bespelen
toebehooren aan

en dat de schade die zij er door hunne
schuld zonden aan veroorzaken op hunne
kosten zullen mogen hersteld worden.

Verders verbinden zij hun hierdoor de instrumen-
ten en muzieksstukken af te leggen op de eerste
aanvraag.

Wachtebeke, den 3^{den} December 1907

E. Buisson	Ed. Damen	Ulen Hossvelde
A. De Walle	H. Briers	H. Rombout
H. J. J. J. J.	M. Van de Caluwe	et. Bauwens
L. Baers	J. Grill	
A. Braek	H. Haers	U. Profiel
Ch. Braek	G. Swartke	A. De Paepe
A. De Caluwe	Al Baers	
H. J. J. J.	J. J. J. J.	J. J. J. J.
J. V. Kempen	Vermaet E.	
Ch. Bauwens		

een serenade gespeeld als ode aan de bewoners van deze wijk. Hiervoor krijgt men een bonnetje voor een gratis pintje. Vroeger waren de herbergen gul uitgezaaid over onze wijken en zo keerde onze Tuur huiswaarts met zijn zakken vol chocolade. Bij een Ceciliafeest liep het de spuigaten uit of beter gezegd liep de chocolade uit Tuur zijn zakken. Het waren de dagen na zo een uitstap dat er meestal kolen betaald werden want dan had men de meeste kans een verpakt stuk op de kop te tikken.

Zo kunt U zien dat iedereen zich aanpaste aan de omstandigheden.

Bij iedere uitstap had Tuur zijn zondags kostuum aan, een fleurige gedaanteverwisseling van onze koolmarchand.

Een wit overhemd met de nodige zwarte vingers erop van dicht te knopen. Daarbij een donkere stropdas, hierover een ondervest met de bijhorende horlogeketting en over dit alles een zwarte vest met doorgezakte zakken waaruit een bolletjes zakdoek kwam piepen. Een zwarte lange broek, iet wat te hoog opgetrokken met bretellen, boden zijn donkerkleurige kousen wat verfrissing.

Om bij de kleur te blijven, een paar zwarte schoenen en als bovenstuk de klassieke muts al dan niet met vetrand. Waar zeker zorg werd voor gedragen was zijn blaasinstrument. Het was steeds opgeblonken alhoewel het hier en daar toch wat deukwerk vertoonde.

In 1958 werd aan Tuur een ereteken uitgereikt voor 50 jaar spelend lid in de harmonie, iets waarop hij bijzonder fier was. Maar ja, de tijd stond niet stil, niet voor ons en ook niet voor Tuur en zijn zuster. Als U met iemand praat die hem gekend heeft, dan weet men altijd een ander en even boeiend verhaal naar voren te brengen.

Alvorens dit stuk af te ronden wil ik toch iets aanhalen waarbij nogmaals blijkt hoe typisch ons personage was. Op een keer zag hij dat er kolen gestolen waren. Dit begint natuurlijk met een emmer maar waar

dit eindigt weet men nooit. Zo werd beroep gedaan op de champetter van onze gemeente, een zekere Vos. Fijn van neus voor zo iets, hoe zou het anders kunnen als men Vos heet. Alras had hij een spoor gevonden, het liep over de sneeuw naar de woning van de vermoedelijke dader. Plichtsbewust deelde hij zijn bevindingen aan Tuur mee. Waarbij onze Tuur zijn schouders ophaalde en zei : " Loat da a zo moir tes dan ze ze vandoen en".

Paul Hesters

†
BID VOOR DE ZIEL
 van Mijnheer

Arthur VAN MOSSEVELDE

geborente Wachtebeke op 31 maart 1884 en aldaar overleden op 26 januari 1962, voorzien van al de troostmiddelen onzer Moedr, de H. Kerk.

Onze dierbare overledene zal nog lang in het geheugen leven. Van velen had hij de genegenheid omdat hij een goed hart bezat. Steeds ging hij opgeruimd door 't leven. Voor ieder had hij een goed woord. Niettegenstaande zijn hoge ouderdom bleef hij even levenslustig. Hij zou hier gaarne nog wat gebleven zijn. Doch het leven van ieder mens is slechts een doortocht, een proeftijd. Eens voorbij is het slechts als een ogenblik. Gelukkig dan de mens die zijn leven gericht heeft naar Gods geboden.

Als christenmens vervulde hij zijn godsdienstige plichten. Zijn naasten heeft hij veel geholpen. Christus zal tot hem kunnen zeggen hebben : « Ik was hongerig en ge gaaft mij te eten, ik was dorstig en ge gaaft mij te drinken, ik was hulpbehoevend en ge hebt mij geholpen ». « Wat ge aan de geringsten der mijnen gedaan hebt, aan mijzelf hebt ge dat gedaan », zegt Christus.

Wij bidden nu voor hem, dat de Heer hem voor zijn tekorten barmhartig weze. Mocht de dood een nieuwe geboortedag geweest zijn voor

het hemels leven. Dat de engelen hem ten paradijze geleiden en mocht Ste Cecilia hem nu in 't koor van haar muzikanten opnemen. Dierbare broer en zusters en familie, ik dank u voor uw genegenheid, vooral u, mijn zuster, die dagelijks bij mij waart. Ik vraag u mij elke dag in uw gebeden indachtig te zijn. Moge de Heer ons verlenen eens in de hemel weder verenigd te worden.

Mijn vele vrienden, het valt mij lastig u te moeten verlaten. Vaartwel. Denkt aan mij in uw gebed.

De familie VAN MOSSEVELDE en aanverwante familiën

danken U voor de gebeden en blijken van genegenheid welke gij hun betoond hebt.

DRUK. CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE.

Kristus is verrezen. - Wij zullen verrijzen.

†
 De Heer die het leven schonk aan
 JUFFROUW
**MARGARETA MARIA
 VAN MOSSEVELDE**

Rustende Onderwijzeres.

Lid van verschillende godsvruchtige
 genootschappen.

nam haar tot zich terug te Wachtebeke op
 10 februari 1968 in de ouderdom van 79 jaar.

De Heer was bij haar in het sacrament der
 zieken en der stervenden.

In de liturgie der doden staat het woord : «Laat ons de Koning aanbidden, voor wie alles leeft». Het is een schone gedachte dat God degene is voor wie alles leeft... Niets, wat leeft, leeft ver van Hem. Niets, wat leven moet, sterft voor Hem. Alles wat leven kan, ontvangt levensvolheid in Hem. God is de levende God. In Hem is niets dood.

Al wie in Mij gelooft, ook al is hij gestorven, zal leven zegt de Heer. God schenkt de mens zijn eigen leven en dit leven is eeuwige liefde. Dit is een diep mysterie. Onze menselijke kennis reikt niet verder dan de dood en wat volmaakte liefde inhoudt kunnen wij ook niet vermoeden, maar het moet heerlijk zijn zo te kunnen leven vanuit Gods genade.

Heer ; wij bidden U neem uw dienares Margareta op in de eeuwige vreugde van het volle leven en geef ons trouw in uw dienst om eens met haar te mogen delen in uw eeuwige leven.

Uw deelneming in het verlies van haar die ons zo dierbaar was schonk ons veel troost en uw gebed was een kostbare hulp voor onze welbeminde overledene.

Wij danken U daarvoor van harte.

DE FAMILIE.

CREVE-CHEYNS & Co WACHTEBEKE